

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE **103**

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

7-8

SRPANJ
KOLOVOZ
2011

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izašao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Pretplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@plsavez.hr
http://www.plsavez.hr

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@plsavez.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisak

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotičeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@plsavez.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Damir Bajs
Darko Berljak
Vlado Božić
Faruk Islamović
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Branko Meštrić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Vanja Radovanović
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://hps.plsavez.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskog planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Pretplata

Godišnja pretplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Pretplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza broj 2360000-1101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš pretplatnički broj.

Godišnja pretplata za inozemstvo

iznosi **35 eura**, a uplaćuje se na račun SWIFT: ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na pretplatnički broj. IBAN za uplate iz inozemstva jest HR4123600001101495742.

Cijena pojedinačnog primjerka

je 15 kuna (+ poštarina).

Vaš pretplatnički broj

otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se pretplatiti

Zainteresirani za pretplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@plsavez.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Pretplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi pretplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Pretplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini svim pretplatnicima šalje uplatnica za pretplatu.

268

25. Skupština Hrvatskoga
planinarskog saveza

275

Zajedničke vježbe švicarskih
i hrvatskih spašavatelja

382

Veliki Rujnik i Sitovnik –
čuvari vinodolskog zaleđa

291

Pripovijest o Kilimanjaru,
dalekom i visokom

Sadržaj

Članci

- 268** 25. Skupština Hrvatskoga
planinarskog saveza
- 275** Zajedničke helikopterske vježbe
švicarskih i hrvatskih
gorskih spašavatelja
Vinko Prizmić
- 279** Mosorom od »Lugarnice« do
»Lugarnice«
Helena Novak
- 282** Veliki Rujnik i Sitovnik –
čuvari vinodolskog zaleđa
Vanja Radovanović
- 286** Planinarske staze i šetnice
Vinodolsko-Crikveniškog zaleđa
Jadranko Popović
- 288** Nezaboravan dan na Omiškoj
Dinari
Štefanija Dimač
- 291** Pripovijest o Kilimanjaru,
dalekom i visokom
Martin Henc
- 300** Priječenje Ponci
Slavko Patačko

Info kutak

- 304** Poštak (1425 m)
- 306** Samoborska obilaznica
- 306** Brezovac (1050 m) na Dinari
- 307** Fenomen Anića kuka - alpinistički
eldorado u Velikoj Paklenici
- 307** www.hpd-dubrovnik.hr
- 307** Vremeplov

Tema broja

Mosor

Naslovnica

Uspion prema Križu (Slovenija),
foto: Branko Balaško

Rubrike

- 308** **Vijesti:** Dani
dalmatinskih
planinara 2011.,
Poučna planinarska
staza »Šuma
Striborova« u Rijeci,
Uspješna planinarska
škola u Rijeci,
Ljetna alpinistička
škola karlovačkoga
»Dubovca«, Prvi
planinarski izlet
udruge »Transplant«,
50 godina SDI-a u
HPD-u »Zagreb-
Matica«, Put
prijateljstva Snježnik
- Snježnik

314 Kalendar akcija

25. Skupština Hrvatskoga planinarskog saveza

Ovjerovljeni zapisnik sastanka održanog 28. svibnja 2011. u Zagrebu

XXV. redovna izborna skupština HPS-a održana je 28. svibnja 2011. u hotelu »Four Points Panorama« u Zagrebu. Sazvao ju je predsjednik HPS-a prof. dr. **Mrvoje Kraljević** temeljem članka 22. Statuta HPS-a i odluke Glavnog odbora HPS-a donesene 26. veljače 2011.

Poziv na Skupštinu upućen je svim udrugama članicama HPS-a 3. svibnja 2011. s priloženim pisanim radnim materijalima tiskanim na 36 stranica u obliku brošure pod naslovom »XXV. Skupština HPS-a« te evidencijskim listićima i prijavnica za raspravu.

Poziv, radni materijali tiskani u brošuri, popis udruga članica HPS-a s naznakom onih čiji su predstavnici sudjelovali u radu Skupštine, ispunjeni evidencijski listići, glasački listići i prijavnice za raspravu, izvještaji radnih tijela Skupštine, prikazane računalne prezentacije, snimljene fotografije te zvučni zapis Skupštine, sastavni su dio ovog zapisnika i pismohrane HPS-a.

1. Otvaranje Skupštine i izbor Radnog predsjedništva

Skupština je započela u 11:30 sati hrvatskom himnom i minutom šutnje za planinare preminule od posljednje Skupštine HPS-a. Skupštinu je otvorio predsjednik HPS-a prof. dr. **Mrvoje Kraljević** te predložio da Skupštinu vodi radno predsjedništvo u sastavu: **Anamarija Marović** (PK Split), **Tomislav Bogoević** (PD Zmajevac, Novska) i **Darko Berljak** (HGSS Stanica Zagreb). Drugih prijedloga nije bilo, pa je takav prijedlog jednoglasno prihvaćen, a izabrano radno predsjedništvo preuzelo je vođenje Skupštine.

Radno predsjedništvo predložilo je sljedećih 16 točaka dnevnog reda koje propisuje Statut HPS-a za zasjedanje najvišeg tijela HPS-a, a koji su sve udruge članice HPS-a dobile zajedno s pozivom na Skupštinu:

Dnevni red:

1. Otvaranje Skupštine i izbor Radnog predsjedništva
2. Izbor radnih tijela Skupštine
3. Verifikacija predstavnika u Skupštini HPS-a
4. Usvajanje Poslovnika o radu Skupštine HPS-a
5. Izvještaj o radu HPS-a u razdoblju 2007. – 2011.
6. Financijski izvještaj za razdoblje 2007. – 2011.
7. Izvještaj Nadzornog odbora
8. Izvještaj Suda časti
9. Razrješnice dužnosnicima HPS-a (predsjedniku, dopredsjedniku i predsjedniku IO-a) i tijelima HPS-a (Izvršnom i Nadzornom odboru, Sudu časti)
10. Izbor dužnosnika HPS-a (predsjednika, dopredsjednika i predsjednika IO-a) i tijela HPS-a (Nadzornog odbora i Suda časti)
11. Srednjoročni plan rada za razdoblje 2011. – 2015.
12. Financijski plan za razdoblje 2011. – 2015.
13. Unaprjeđenje sigurnosti u hrvatskim planinama (program HGSS-a)
14. Verifikacija članova Glavnog odbora
15. Izvještaj o dodjeli financijskih sredstava za planinarske objekte u 2011.
16. Pitanja i prijedlozi

Dopuna ili izmjena tako predloženog dnevnog reda nije bilo, pa je takav prijedlog dnevnog reda jednoglasno prihvaćen.

2. Izbor radnih tijela Skupštine

Radno predsjedništvo predložilo je sljedeća radna tijela Skupštine:

- verifikacijska komisija: **Željko Hajtok** (PD Pinklec, Sveta Nedelja), **Goran Gabrić** (HPD Mosor, Split) i **Borislav Kušen** (PD Ivančica, Ivanec)
- kandidacijska komisija: **Otmar Tosenberger** (PD Đakovo), **Ivan Hapač** (PK Sljeme, Zagreb) i **Dragan Dragičević** (ŠPK Ogulin)

- izborna komisija: **Goran Škugor** (HGSS Stanica Samobor), **Sandra Valić** (PS Vukovarsko-srijemske županije, Vukovar) i **Ronald Schreiner** (PD INA Bjelolasica, Zagreb)
- zapisničar: **Alan Čaplar** (HPD Željezničar, Zagreb)
- ovjervitelji zapisnika: **Mladen Kuka** (PS grada Karlovca) i **Vladimir Sor** (PD Grafičar, Zagreb)

Nije bilo drugih prijedloga, pa su predložena radna tijela prihvaćena većinom glasova, uz dva suzdržana glasa i nijedan protiv. U svim točkama dnevnog reda u kojima se javno glasovalo, predstavnici su to činili plavim listićem koji su nakon predaje evidencijskog listića primili prije početka Skupštine.

3. Verifikacija predstavnika u Skupštini HPS-a

Radno predsjedništvo pozvalo je verifikacijsku komisiju da utvrdi je li prisutan dovoljan broj predstavnika za donošenje pravovaljanih odluka.

Tijekom 15-minutnog rada verifikacijske komisije prikazan je kratak video film o hrvatskoj ženskoj alpinističkoj ekspediciji »Everest 2009«.

U ime verifikacijske komisije **Goran Gabrić** izvijestio je da je u HPS-u na dan 28. svibnja 2011. udruženo 297 članica i da je za rad Skupštine potrebna natpolovična većina koju čini barem 149 predstavnika, ili, sukladno stavku 2. članka 21. Statuta HPS-a nakon 15 minuta odgode početka Skupštine barem četvrtina, odnosno 75 predstavnika. Skupština je počela s radom u 11:30 pa je poštivana i ta odredba Statuta HPS-a. Evidencijske listiće predalo je 138 ovlaštenih predstavnika udruga članica HPS-a te je Skupština mogla donositi pravovaljane odluke. Verifikacijska je komisija utvrdila da za pravovaljano odlučivanje treba prikupiti barem natpolovičnu većinu od 70 jednakih glasova.

Izvještaj verifikacijske komisije prihvaćen je jednoglasno.

4. Usvajanje Poslovnika o radu Skupštine HPS-a

U ime Komisije za statutarnu, kadrovsku i normativnu djelatnost HPS-a **Žarko Adamek** predstavio je prijedlog Poslovnika o radu Skupštine, koji su sve članice HPS-a primile u pisanom obliku zajedno s pozivom za Skupštinu. HPK Dalma-

ALAN ČAPLAR

Skupština je održana u hotelu Four Points Panorama u Zagrebu

cija predložio je prethodno pisanim putem da se dopuni članak 10. Poslovnika odredbom koja bi omogućila udrugama članicama da u roku od 30 dana dostavljaju primjedbe na zapisnik te obvezala tijela HPS-a da u roku od 60 dana zapisnik usklade prema tim primjedbama. Komisija za statutaru, kadrovsku i normativnu djelatnost utvrdila je da nema osnove ni potrebe da se Poslovnikom o radu skupštine propisani postupak izrade i ovjeravanja zapisnika dopunjuje takvom odredbom te je predložila da Skupština usvoji Poslovnik koji je predložen u radnim materijalima.

Nije bilo prijavljenih za raspravu i repliku, pa je prijedlog poslovnika stavljen na glasovanje i usvojen većinom glasova, uz jedan suzdržani glas i nijedan protiv.

5. Izvještaj o radu HPS-a u razdoblju 2007. – 2011.

Izvještaj o radu u prošlom četverogodišnjem mandatnom razdoblju podnio je u brošuri u pisanom, a na Skupštini u sažetom usmenom obliku popraćenom slikovnom prezentacijom predsjednik HPS-a **prof. dr. Hrvoje Kraljević**. Programске osnove utvrđene odlukama XXIV. Skupštine ostvarene su u punoj mjeri, što se najbolje ogleda u porastu članstva i broju registriranih udruga, intenzivnom i uspješnom radu Glavnog i Izvršnog odbora, postignutim rezultatima najviše razine u stručnim i organizacijskim komisijama HPS-a te kvalitetnim odnosima s udruženim članicama, ustanovama izvan HPS-a, medijima i u međunarodnoj suradnji, a napose u uspješnom financijskom poslovanju HPS-a. Kvalitetan rad i rezultati prepoznati su i nagrađeni visokim državnim, javnim i sportskim priznanjima koje je HPS primio u proteklom mandatnom razdoblju.

Anton Bikić (HPD Zagreb-Matica, Zagreb) osvrnuo se na izvještaj naglašavajući pitanja osiguranja planinara u slučajevima nesreće i spašavanja u inozemnim planinama te pitanja vezana uz reguliranje i provedbu uvjeta za organiziranje planinarskih izleta koji su propisani Zakonom o pružanju usluga u turizmu. Također se osvrnuo na pripremne radnje uoči ženske alpinističke ekspedicije na Cho Oyu 2007., te zatražio da se o svim tim nejasnoćama očituju Izvršni odbor i Glavni odbor. **Darko Berljak** (HGSS Stanica Zagreb) obrazložio je da su ekspedicije HPS-a na Cho Oyu i Everest

pripremljene, organizirane i izvedene sukladno Pravilniku o uvjetima i organizaciji ekspedicija u HPS-u te prema odlukama Glavnog odbora, Izvršnog odbora i Organizacijskog odbora ekspedicije. O osiguranju hrvatskih planinara za slučaj nesreće u stranim državama više se puta raspravljalo na sjednicama tijela HPS-a te s hrvatskim osiguravajućim kućama i inozemnim planinarskim savezima, a za kvalitetnu ocjenu, pripremu i odluke tražilo se od udruga članica HPS-a očitovanje o broju planinara koji posjećuju planine Slovenije i drugih stranih država, odnosno o broju planinara zainteresiranih za takav oblik osiguranja. Izvršni odbor razmatrao je na temelju dostupnih podataka moguće učinke i predvidljive operativne teškoće u provedbi takve odluke. **Prof. dr. Hrvoje Kraljević** objasnio je da se Izvršni odbor i Glavni odbor, kako je to zatražio **Anton Bikić**, mogu pismeno očitovati o svim konkretnim postavljenim pitanjima, no da se odgovori na ta pitanja mogu dobiti i izravnim kontaktom u Uredu HPS-a.

Radno predsjedništvo dalo je na glasovanje izvještaj o radu HPS 2007. – 2011. te je on usvojen većinom glasova, uz dva suzdržana glasa i nijedan protiv.

6. Financijski izvještaj za razdoblje 2007. – 2011.

Financijski izvještaj u pisanom obliku dostavljen je svim udrugama članicama HPS-a u skupštinskim radnim materijalima, a u osnovnim je crtama o financijskom poslovanju HPS-a Skupštinu izvijestio glavni tajnik HPS-a **Darko Berljak**. U proteklom četverogodišnjem mandatnom razdoblju ostvaren je prihod od 10.884.465,96 kn, a rashod od 9.317.695,37 kn. Prihod je bio 55% veći od planiranoga, od čega je tek jedna petina ostvarena od članskog materijala, a ostatak od drugih djelatnosti koje se obavljaju u HPS-u. Pojašnjene su stavke prihoda i rashoda te namjenski način korištenja sredstava za planirane akcije HPS-a. Za bolje funkcioniranje HPS-a potrebna je ubuduće među osnovnim planinarskim udrugama veća disciplina u izvršavanju članskih obveza, odnosno redovito plaćanje članskog materijala.

Po podnesenom financijskom izvještaju, radno predsjedništvo pozvalo je prisutne da se o njemu izjasne. Predloženi financijski izvještaj prihvaćen je većinom glasova, uz dva suzdržana glasa i nijedan protiv.

Glasovanje na Skupštini HPS-a 28. svibnja 2011.

7. Izvještaj Nadzornog odbora

Izvještaj Nadzornog odbora od 20 točaka dostavljen je svim udrugama članicama HPS-a u radnim materijalima za Skupštinu, a Skupštini ga je predstavio predsjednik Nadzornog odbora **Miro Mesić**, istaknuvši da je rad HPS-a bio vrlo kvalitetan na svim razinama.

Radno predsjedništvo predložilo je da se usvoji izvještaj Nadzornog odbora, te je on jedno-glasno prihvaćen.

8. Izvještaj Suda časti

Sud časti u proteklom mandatu nije imao nijednu predstavku. Pisani izvještaj Suda časti prihvaćen je bez rasprave.

9. Razrješnice dužnosnicima HPS-a (predsjedniku, dopredsjedniku i predsjedniku IO-a) i tijelima HPS-a (Izvršnom i Nadzornom odboru, Sudu časti)

Budući da su svi izvještaji o radu u proteklom četverogodišnjem mandatu podneseni i prihvaćeni, Radno predsjedništvo predložilo je da se razriješe predsjednik i dopredsjednik HPS-a, predsjednik Izvršnog odbora, Izvršni odbor, Nadzorni odbor i Sud časti kako bi se moglo pristupiti izboru novih dužnosnika za idući četverogodišnji mandat.

Prijedlog je dan na glasovanje, te je razrješnica dužnosnicima i tijelima HPS-a usvojena jedno-glasno.

10. Izbor dužnosnika HPS-a (predsjednika, dopredsjednika i predsjednika IO-a) i tijela HPS-a (Nadzornog odbora i Suda časti)

Prijedlog Kandidacijske komisije predstavio je **Otmар Tosenberger**. Radni materijal pripremila je Komisija za statutarnu, kadrovsku i normativnu djelatnost, uz suradnju **Otmara Tosenbergera** i **prof. dr. Željka Poljaka**, te uvažavanje ocjena Glavnog odbora, Izvršnog odbora i Nadzornog odbora o radu dosadašnjih dužnosnika i tijela HPS-a. Uz obavljene konzultacije sa svim kandidatima koji se predlažu, čitanja kratkog životopisa predloženih kandidata za predsjednika, dopredsjednika i predsjednika Izvršnog odbora te objašnjenja načina biranja dužnosnika HPS-a, Kandidacijska komisija predložila je sljedeću izbornu listu:

Izborna lista - prijedlog Kandidacijske komisije

- Kandidat za predsjednika HPS-a: prof. dr. **Hrvoje Kraljević** (PDS Velebit, Zagreb)
- Kandidat za dopredsjednika HPS-a: **Tomislav Čanić** (PD Željezničar, Gospić)
- Kandidat za predsjednika Izvršnog odbora: **Vladimir Novak** (HPD Japetić, Samobor)

- Kandidati za Nadzorni odbor: **Filip Balić** (HPD Malačka Donja Kaštela, Kaštel Stari), **Radojka Bronić** (HPD Pliva, Zagreb), **Nikola Gojević** (HPD Sinjal 1831, Kijevo), prim. dr. **Dubravko Marković** (PD Glas Istre, Pula), **Miroslav Mesić** (HPD Klikun, Pleternica), **prof. dr. Željko Poljak** (PK Hrvatskog liječničkog zbora), **Vladimir Radej** (HPD Klek, Ogulin), **Nenad Sitar** (HPD Sveti Šimun, Markuševac, Zagreb), **Neda Turina** (HPD Zavižan, Senj), **Sonja Vršić** (PD Bundek, Mursko Središće)
- Kandidati za Sud časti: **Vlado Božić** (HPD Željezničar, Zagreb), **Gojko Crnković** (PD Škamnica, Brinje), **Jadranka Čoklica** (HPD MIV, Varaždin), **Alojz Kranjec** (HPD Gradina, Konjščina), **Vladimir Paušić** (ŠPK Čopalj, Rijeka), **Miroslav Pleško** (PD Naftapljin, Zagreb)

Prof. dr. **Hrvoje Kraljević** i **Tomislav Čanić** predstavili su u kratkim crtama glavne zadatke svoga rada u idućem mandatnom razdoblju ako budu izabrani, posebno naglašavajući skoriji početak rada Planinarskog učilišta. **Vladimir Novak** u svojstvu mandatara, ako bude izabran, predstavio je listu članova Izvršnog odbora: **Jana Mijailović** (AK Zadar), **Bernard Margitić** (HPD Željezničar, Zagreb), **Tomislav Zrinski** (HPD Gradina, Konjščina), **Tomislav Milobara** (PD Dirov brijeg, Vinkovci), **Vladimir Sor** (PD Grafičar, Zagreb), **Vesna Tisaj** (HPD Pliva, Zagreb), **Ivan Hapač** (PK Sljeme, Zagreb), **Goran Gabrić** (HPD Mosor, Split), **Mišo Glagolić** (HPD Kapela, Zagreb) i **Mladen Čubrilo** (PD Izvor, Sveti Ivan Zelina).

Radno predsjedništvo pozvalo je predstavnike u Skupštini da se izjasne prihvaćaju li predloženu izbornu listu. Izborna lista prihvaćena je većinom glasova, uz jedan suzdržani glas i nijedan protiv. Radno predsjedništvo odredilo je stanku od 20 minuta radi tajnog glasovanja. Predstavnici su dokazne izborne listiće, koje su prije početka Skupštine primili prilikom evidencije, na istome mjestu zamijenili za glasačke listiće koje su nakon ispunjavanja umetali u dvije glasačke kutije.

11. Srednjoročni plan rada za razdoblje 2011. – 2015.

Izvjestitelj **Darko Berljak** predstavio je prijedlog programskih osnova i srednjoročnog plana rada

HPS-a za iduće četverogodišnje razdoblje koje su pripremili Glavni i Izvršni odbor, uz osvrt na planirane zadatke koje stoje pred dužnosnicima i tijelima HPS-a u idućem mandatu. Prijedlog plana cjelovito sagledava potrebe i mogućnosti HPS-a, a glavni naglasci su briga o članstvu, aktivnosti povezane sa skorim članstvom Hrvatske u Europskoj Uniji, skrb o planinarskim putovima i objektima, zaštita prirode, stručne djelatnosti, planinarsko učilište, časopis »Hrvatski planinar«, kvalitetan odnos s udruženim članicama i s ustanovama izvan HPS-a, obilježavanje obljetnica, promidžba, izdavačka djelatnost i rad Ureda HPS-a.

Marin Perković (PS Dubrovačko-neretvanske županije, Dubrovnik) pohvalio je dosadašnju aktivnost HPS-a, najavio održavanje Dana hrvatskih planinara na Mljetu 2012., predstavio aktivnosti Planinarskog saveza Dubrovačko-neretvanske županije te posebno naglasio aktivnosti vezane uz Europske pješačke putove, pozivajući na intenzivniju suradnju među planinarskim udrugama. Također, istaknuo je pitanja koja se otvaraju u pogledu korištenja volonterskim radom izrađene planinarske infrastrukture u turističke svrhe, potrebu općeg i stručnog planinarskog školovanja te potrebu jače aktivnosti i suradnje sa upravljačima zaštićenih područja prirode.

Boris Bjedov (HPD Pliva, Zagreb) predložio je da se u plan uključe prijedlozi Komisije za planinarske putove HPS-a o tome da se prednost daje održavanju postojećih putova, a da se novi otvaraju samo u slučaju jasne potrebe, da se planinarske oznake ne koriste na turističkim šetnicama te hodočasničkim i sličnim putovima koji nemaju planinarski karakter, da se svakoj udruzi povjeri obaveza održavanja barem jednoga planinarskog puta, da se na internetu objave detaljniji podaci o planinarskim putovima i obilaznicama te da se ostvari intenzivnija suradnja između HPS-a i HGSS-a u pogledu korištenja GPS tragova i izrade planinarskih zemljovida.

Radno predsjedništvo je navelo da su predložene programske osnove i srednjoročni plan dobar temelj za operativni rad tijela i dužnosnika HPS-a, no da su ostali prijedlozi izneseni kroz raspravu već jednim dijelom sadržani u predloženom srednjoročnom planu, a oni koji nisu u njemu sadržani trebaju se dodatno razmotriti i razraditi na razini operativnih tijela HPS-a.

Po zaključenju rasprave dane su programske osnove i srednjoročni plan rada HPS-a 2011. – 2015. na glasovanje u obliku u kojem su objavljeni u radnim materijalima. Usvojeni su jednoglasno, uz napomenu da se ostali prijedlozi izneseni kroz raspravu razmotre i razrade na razini operativnih tijela HPS-a.

12. Financijski plan za razdoblje 2011. – 2015.

Prijedlog financijskog plana za iduće četiri godine razrađen je u radnim materijalima, a predstavnicima u Skupštini ukratko ga je predstavio glavni tajnik HPS-a **Darko Berljak**, naglasivši predvidljive smjerove kretanja pojedinih stavki prihoda i rashoda te ukupnog iznosa uravnoteženog plana prihoda i rashoda od 11 milijuna kuna u idućem mandatnom razdoblju.

Zvonimir Kujundžić (PD Imber, Omiš) osvrnuo se na nejasnoće vezane uz financiranje troškova Dana hrvatskih planinara održanih ove godine u Omišu te pozvao da se točnije odredi način raspodjele organizacijskih troškova za buduće manifestacije toga tipa. **Darko Berljak** pojasnio je način kako se financiraju akcije u HPS-u, pa tako i Dani hrvatskih planinara. Financijska sredstva mogu se koristiti namjenski za pokrivanje stvarnih troškova, uvijek na temelju godišnjega financijskog plana, prethodnog dogovora sa suorganizatorom te cjelovitog izvještaja i uvida u račune nakon izvedene akcije.

Nakon rasprave, financijski plan za razdoblje od 2011. do 2015. usvojen je jednoglasno.

13. Unaprjeđenje sigurnosti u hrvatskim planinama (program HGSS-a)

Izlaganje pod naslovom »Projektiranje sigurnosti u hrvatskim planinama« održao je pročelnik HGSS-a **Vinko Prizmić**. Uz računalnu prezentaciju, istaknuo je činjenicu da planine obilazi sve više posjetitelja te da raste broj nesreća u njima. HGSS poseban naglasak u svojem radu polaže na projektiranje sigurnosti u planinama, ponajviše kroz prevenciju i edukaciju, u čemu HPS i planinarske udruge imaju nezamjenjivu ulogu. Projektiranje sigurnosti u planinama obuhvaća osmišljeno i svrhovito planiranje razvitka planinarske infrastrukture, sadržaja, kapaciteta u planinama, obavještajnih točaka HGSS-a, ali

ALAN ČAPLAR

i sustavan rad na što boljoj osposobljenosti i kompetenciji ljudi koji idu u planine. Kao glavne smjernice za unaprjeđenje sigurnosti u hrvatskim planinama naglasio je brigu o legislativi, edukaciji kroz Planinarsko učilište, HPS i HGSS, još bolju skrb o planinarskoj infrastrukturi, osposobljenosti instruktora, umreženosti te nadzoru hrvatskih planina.

10. Nastavak točke Izbor dužnosnika HPS-a (predsjednika, dopredsjednika i predsjednika IO-a) i tijela HPS-a (Nadzornog odbora i Suda časti)

Po dovršetku rada Izborne komisije u njezino je ime rezultate tajnoga glasovanja objavio **Goran Škugor**. Izborna komisija utvrdila je da je 136 predstavnika u Skupštini preuzelo izborne listiće za glasovanje, a da su u glasačku kutiju ubačena 132. Ukupno je 131 glasački listić pravilno ispunjen, dok je 1 bio nevažeći.

Na listi za izbor predsjednika HPS-a prof. dr. **Hrvoje Kraljević** dobio je 124 glasa. Na listi za izbor dopredsjednika HPS-a **Tomislav Čanić** dobio je 126 glasova. Na listi za izbor predsjednika Izvršnog odbora **Vladimir Novak** dobio je 125 glasova.

Prema tim rezultatima glasovanja za mandatno razdoblje 2011. – 2015. izabrani su za predsjednika HPS-a prof. dr. **Hrvoje Kraljević** , za dopredsjednika HPS-a **Tomislav Čanić** i za predsjednika Izvršnog odbora HPS-a **Vladimir Novak**, a koji su prema statutarnim odredbama osobe koje predstavljaju i zastupaju HPS.

Na listi za izbor članova Nadzornog odbora i njihovih zamjenika najveći broj glasova dobili su prof. dr. **Željko Poljak**, prim. dr. **Dubravko**

Marković, Miroslav Mesić, Neda Turina i Radojka Bronić te se oni imenuju za članove Nadzornog odbora. Za zamjenike članova Nadzornog odbora izabrani su **Filip Balić, Sonja Vršić, Nikola Gojević, Vladimir Radej i Nenad Sitar.**

Na listi za izbor članova Suda časti i njihovih zamjenika najveći broj glasova dobili su **Vlado Božić, Jadranka Čoklica i Gojko Crnković** te se oni imenuju za članove Suda časti. Za zamjenike članova Suda časti izabrani su **Vladimir Paušić, Alojz Kranjec i Miroslav Pleško.**

Radno predsjedništvo čestitalo je svim izabranim dužnosnicima i poželjelo im uspješan rad.

14. Verifikacija članova Glavnog odbora

Glavni tajnik HPS-a **Darko Berljak** pojasnio je način kako se određuju predstavnici u Glavnom odboru HPS-a. Prema Statutu HPS-a, Glavni odbor je tijelo Skupštine koje se sastaje svake godine, a čine ga predsjednik i dopredsjednik HPS-a, predsjednik i članovi Izvršnog odbora, pročelnici svih stručnih i organizacijskih komisija, pročelnik HGSS-a te predstavnici gradskih i županijskih planinarskih saveza, pri čemu broj predstavnika svakog saveza ovisi o ukupnom broju članova u osnovnim udrugama učlanjenim u te saveze. Posljednji broj varira ovisno o kretanju članstva, a utvrđuje se iz ovjerenog popisa svojih članica koje su dužni gradski i županijski savezi poslati Uredu HPS-a prije sjednice Glavnog odbora te evidencije o prodanim članskim markicama za te osnovne planinarske udruge HPS-a u tekućoj godini.

Radno predsjedništvo predložilo je da se verificira Glavni odbor HPS-a u sastavu: predsjednik HPS-a, dopredsjednik HPS-a, predsjednik i članovi IO HPS-a, pročelnici svih komisija HPS-a, pročelnik HGSS-a te predstavnici svakog županijskog i gradskog saveza sukladno broju planinara u svojim članicama, odnosno po jedan predstavnik u slučaju da ne dostave pravovremeno ovjerene popise svojih članica. Takav prijedlog jednoglasno je prihvaćen.

15. Izvještaj o dodjeli financijskih sredstava za planinarske objekte u 2011. godini

Ratko Vujnović izvijestio je o odluci Izvršnog odbora kojom se na prijedlog Komisije za gospodarstvo, a nakon provedenog natječaja za finan-

ciranje obnove i uređenja planinarskih objekata što ga je raspisao GO HPS-a, dodjeljuju novčana i donatorska sredstva za obnovu i opremanje planinarskih kuća. Na natječaj je do 30. travnja prispjelo 19 zahtjeva, a prihvaćeno je 11 onih koji su zadovoljavali uvjete natječaja. To su sljedeći objekti i njihovi upravljači:

PS Skorupovac	HPD Sv. Šimun, Zagreb	13.862,42 kn
PK Zamost	PD Tuhobić, Rijeka	8.430,00 kn
PK Frbežari	PD Kamenjak, Rijeka	10.740,00 kn
PK Belecgrad	HPD Belecgrad, Belec	14.000,00 kn
PK Grohot	PD Blagus, Blaguša	10.750,00 kn
PK Poklon	PD Opatija	4.453,00 kn
PS Vlački grad	PD Paklenica, Zadar	10.021,00 kn
PS Ivine vodice	PD Babulj, Bibinje	5.581,74 kn
PS Rossijevo sklonište	PD Kailaš, Zagreb	8.500,00 kn
PS Ograđenica	PD Đakovo	7.000,00 kn
PD Zavižan	HPS	11.004,00 kn

Sveukupno je prema uvjetima natječaja odobreno za obnovu i opremanje planinarskih kuća 104.342,16 kn.

15. Pitanja i prijedlozi

Damir Barić (PD Opatija) predlaže da se formira komisija radi pomaganja udrugama na terenu u postizanju osnovnih standarda za planinarske objekte koji su propisani zakonom i odlukama HPS-a. Također poziva da se pokuša educirati domare u planinarskim kućama o standardima koje oni moraju zadovoljavati i o njihovoj primjeni.

Radno predsjedništvo utvrdilo je da će izneseni prijedlozi biti upućeni na raspravu nadležnim tijelima HPS-a.

Skupština je završila s radom u 14:45 sati.

Zapisničar: **Alan Čaplar**

Ovjerovitelji zapisnika:

Mladen Kuka, Vladimir Sor

Zajedničke helikopterske vježbe švicarskih i hrvatskih gorskih spašavatelja

Vinko Prizmić, Split

Gorsko spašavanje je najteži oblik spašavanja jer se provodi u teškim vremenskim i prostornim uvjetima, pa se od spašavatelja očekuje pomoć i tamo gdje nitko drugi ne može pomoći. Stoga su u službama za gorsko spašavanje nužni visoki standardi znanja i sposobnosti, ne samo zbog učinkovitosti spašavanja ljudskih života, nego i zbog sigurnosti spašavatelja. To je razlog zašto HGSS već godinama predano radi na usavršavanju i usvajanju novih specijaliziranih znanja, te je trenutno glavni nositelj mnogih spašavateljskih vještina u Republici Hrvatskoj. Zahvaljujući tim naporima, HGSS je iz godine u godinu sve važniji nacionalni resurs koji unapređuje sigurnost te je učinkovit odgovor za mnoge nesreće i opasnosti u Hrvatskoj. Sjetimo se da su pripadnici HGSS-a, zahvaljujući posadama vojnih helikoptera, prvi započeli s helikopterskim spašavanjima u Hrvatskoj, a prednjačili su i uvodili mnoge druge oblike, poput potraga, medicine spašavanja, spašavanja na divljim vodama, speleoroničnog i ostalih vrsta spašavanja. Važno je napomenuti da smo pri tome nastojali i dostigli najviše rezultate i ekspertnu razinu međunarodnih instruktorskih licenci.

Zbog toga je bilo nužno već postojeće, veliko vlastito iskustvo u helikopterskom spašavanju, obogatiti iskustvima drugih, i to onih najboljih, ali i te sposobnosti potkrijepiti europskim certifikatima, a sve temeljem naputka Vlade RH o ubrzanom usaglašavanju s europskim standardima. To ne znači da letači spašavatelji i do sada nisu imali uredne »papire«, jer su prema HGSS-ovu programu, koji su potvrdili Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa te Državna uprava za zaštitu i spašavanje (DUZS) kao nadležna državna tijela, već osposobljeni za ovakve zadaće. Zahvaljujući međunarodnoj suradnji završila

Pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja vježbali su s ekipom Air Zermatta, elitnim timom švicarske gorske službe spašavanja

je već prestižnu obuku iz planinske medicine spašavanja i helikopterskog spašavanja nekolicina pilota, liječnika i spašavatelja, uglavnom u Švicarskoj, ali i drugim europskim centrima. U centru za obuku jednog od najvećih proizvođača helikoptera, Eurocopteru, školovali smo uz letače spašavatelje čak i nekoliko vinč-operatora na spasilačkim helikopterima. No, želiš li biti zbilja dobar, moraš neprestano učiti od najboljih.

S tom su nas namjerom u lipnju posjetili gorski spašavatelji i instruktori prestižnog Alpine Rescue Centra iz Švicarske. Oni su od 5. do 12. lipnja boravili u radnoj posjeti HGSS-u (u Splitu i na Mosoru). Radi se o timu iz Zermatta (Air Zermatt) podno Matterhorna, koji je dio švicarske Gorske službe spašavanja, jedne od najboljih spasilačkih službi na svijetu. Iz redova te službe redovito se biraju predsjednici Svjetske spasilačke asocijacije IKAR-CISA.

Što reći o kolegama iz Švicarske? Radi se o svjetskoj spasilačkoj eliti koja pomiče granice

mogućeg u svijetu. Netom smo se navikli na njihova spektakularna spašavanja iz stijena Eigera i Matterhorna, a već su granicu pomaknuli još bliže nebu. Prvi su započeli sa spašavanjima u Himalaji, što prije njih nije bilo zamislivo. Izvoditi vrlo delikatna stijenska spašavanja helikopterom u uvjetima razrijeđenog zraka i opasnih meteoroloških turbulencija mogu samo majstori, pa možemo reći da su oni, ovoga trenutka, broj jedan u svijetu. Air Zermatt u jednom danu zna odraditi i po 40 helikopterskih intervencija. Nije nevažno da je i aktualni predsjednik Svjetske spasilačke asocijacije Gerold Biner također gorski spašavatelj iz Air Zermatta, a najbolji svjetski spašavatelj Bruno Jelk, koji je izumio niz pomagala i opreme za gorsko spašavanje, voditelj je Komisije za opremu i tehniku spašavanja IKAR-CISA i ujedno član tog tima.

Naši su predstavnici već imali prilike vježbati s njima. Posebno nam je u sjećanju ostao boravak u Zermattu 2000. godine. Na tom sastanku Air Rescue Kommission IKAR-CISA, naši su nam domaćini po prvi put omogućili sudjelovanje u vježbama i slijetanju na grebene Matterhorna i Monte Rose. Taj boravak bio je povod da prilikom

ZORAN ERCEG

Premda kolege iz Švicarske od ranije znaju za sposobnosti HGSS-a, po njihovim riječima, impresionirani su kvalitetom naših spašavatelja i lakoćom kojom su odrađivali i najteže zadaće. Kada te pohvale dobijete od najboljih na svijetu, tada doista možete biti ponosni, jer oni znaju što govore

kongresa IKAR-CISA, što smo ga mi organizirali u Makarskoj 2001., omogućimo i članovima naše Komisije slično iskustvo na našem Biokovu i na helikopterima MI-8, Bell 212 i 206.

Naši švicarski kolege došli su ovog puta u posjet Hrvatskoj vlastitim helikopterom te su kroz zajedničke vježbe pomogli pripadnicima HGSS-a usklađivanje njihovih licenci prema međunarodnim standardima.

Kroz sedmodnevne treninge dobilo je tridesetak ponajboljih hrvatskih letača spašavatelja europski »štih« i potvrdilo svoje certifikate, a petero najboljih steklo je i najviše međunarodne instruktorske licence, što im daje pravo i omogućava osposobljavanje i drugih spašavatelja, pilota i liječnika u regiji. Tijekom treninga koji se odvijao na Mosoru, helikopterom su upravljali, uz švicarske, i naši piloti iz HGSS-a koji su već završili obuku u Švicarskoj, a koji su ovom obukom ispunili i potrebne uvjete za zvanje instruktora helikopterskog spašavanja. I HGSS i Air Zermatt članovi su svjetske spasilačke asocijacije IKAR-CISA koja predstavlja svojevrsnu »prvu ligu«

svjetskog spašavanja i već godinama surađuju. Jedan je od važnih ciljeva ovog posjeta bio trajno unapređenje suradnje i stjecanje uvjeta za formiranje zajedničkog obučnog centra za takve potrebe u regiji i u ovom dijelu Europe.

Na Mosoru se od 6. do 12. lipnja 2011. odvijala prava »leteća fešta« gorskih spašavatelja. Unatoč vjetru koji je pretežito puhao, spasioci su naprosto »vrcali« s mjesta na mjesto leteći po zraku. Čas su bili u stijeni, čas na tlu sa »spašenima«, leteći prije toga zrakom poput ptica. Njihov zadatak, na dugom užetu pod helikopterom, bio je navođenje helikoptera na točno određeno mjesto u stijeni, u točno određenom trenutku, i to centimetarskom točnošću. Nakon »zbrinjavanja« unesrećenoga koji visi o stijeni, trebalo je u pravom trenutku ukopčati ga na sebe i u trenutku kada helikopter podigne obojicu i rastereti sidrište, vrlo brzo odvezati ili nožem prekinuti vezu sa stijenom na kojoj su djelić sekunde prije visjela obojica. Trenutak zakašnjenja značio bi opasnost za sve, uključujući i posadu, jer je helikopter tada zapravo vezan za

stijenu. Trenutak žurbe pak znači pad niz stijenu. Sve to treba raditi tako da pilotu istovremeno dajete upute za let, jer toga trenutka predstavljate njegove oči, budući da on ne može vidjeti prostor 50 metara pod sobom i ne može orijentirati helikopter u odnosu na stijenu bez vaših uputa.

Premda je kolegama iz Švicarske otprije poznata sposobnost HGSS-a, dojmila ih se kvaliteta naših spašavatelja i lakoća kojom su odrađivali i najteže zadatke pa nisu štedjeli ni javne pohvale. Kada te pohvale dobijete od najboljih na svijetu, tada doista možete biti ponosni jer oni znaju što govore.

Među njima je Robert Andematten, jedan od najboljih pilota helikoptera današnjice. Prije dvije godine je s himalajskog sedamtisućnjaka Langtanga izvukao, nažalost, mrtvo tijelo, velikog slovenskog alpinista Tomaža Humara. Na Mosoru je bio i njegov kolega spašavatelj i gorski vodič Richi Lehner, isti onaj koji je s timom izveo nevjerojatno spašavanje sa 7000 metara visine na osamtisućnjaku Annapurni. Na Mosor je trebao doći i legendarni Bruno Jelk, predsjednik Komisije za tehniku i opremu IKAR-CISA, no bio je u posljednjem trenutku spriječen. S obzirom na sve, svakako gode njihove javno izrečene pohvale hrvatskim gorskim spašavateljima kao vrhunski stručnim i sposobnima te HGSS-u kao vrlo kvalitetnoj službi.

Tome u prilog ide opći zaključak HGSS-ovih letača spašavatelja, koji na prvi pogled ne zvuči skromno. Naime, uglavnom su svi konstatali da nisu puno novoga naučili jer su gotovo sve već znali, ali su stekli golemo samopouzdanje i svijest o vlastitim sposobnostima, jer su vještine helikopterskog spašavanja posada i spašavatelja iz Švicarske pravo majstorstvo. Dragocjeno je iskustvo vježbati s najboljima, jer se uz virtuoza uvijek mogu prepoznati one male tajne i »grifovi« pomoću kojih se otvaraju nove mogućnosti i nove pojedinosti vještina. No, na njima još treba raditi i - letjeti. Problem je što HGSS već tri uzastopne godine nije imao priliku regularno vježbati na helikopterima MI-8 s kojima obavlja najzahtjevnija spašavanja. Naši letaci spašavatelji nadoknađuju to radnim provjerama kroz akcije i bogatim iskustvom u klasičnom (zemaljskom) spašavanju. Razlozi su za ovakav izostanak obuke birokratske

prepreke i posvemašnja neusklađenost propisa koji reguliraju helikoptersko spašavanje u RH, a na što HGSS godinama uporno upozorava. Očekujemo da će jednog dana - koji zbog skorog prijema Hrvatske u EU nije daleko, a zahvaljujući i upornom zalaganju HGSS-a - helikopterski prijevoz i spašavanje, kao apsolutno civilna djelatnost, biti uređeni civilnim propisima.

Hrvatski spašavatelji već dugo pripadaju obitelji najkvalitetnijih spasilačkih službi svijeta, razmjenjuju iskustva s najboljima te prate sve pomake koji unapređuju učinkovitost i sigurnost gorskoga spašavanja. To činimo zbog odgovornosti prema onima koji trebaju našu pomoć. Zahvaljujući ugledu i kvaliteti HGSS-a, po svemu sudeći, 2013. Hrvatska će opet biti domaćin tog najvećeg spasilačkog skupa na svijetu, što je veliko priznanje jer se organiziranje ovakvih kongresa povjerava samo jakim i kompetentnim službama. U rujnu ove godine dolazi nam delegacija IKAR-CISA koja će, zajedno s domaćinom, pregledati predviđene lokacije za održavanje Kongresa. Konačna odluka o dodjeli organiziranja novog Kongresa IKAR-CISA Hrvatskoj bit će donesena u listopadu na sljedećem Kongresu u Švedskoj.

Hrvatska je bila i 2001. domaćin Kongresa IKAR-CISA u Makarskoj, koji se još uvijek pamti u spašavateljskim krugovima, MEDKOM-a 2004. godine na Paklenici, a 2009. smo organizirali godišnji skup Komisije za potrage i lavine IKAR-CISA na kojem je sudjelovao i tadašnji predsjednik IKAR-a Toni Grab. I taj je skup svima ostao u sjećanju kao visoko kvalitetan i koristan jer je unaprijedio način potraga u svjetskoj asocijaciji.

Kako skori ulazak Hrvatske u EU zahtijeva i ubrzano usklađivanje s europskim standardima u svim područjima, nakon novih instruktorskih licenci koje je Hrvatska dobila zahvaljujući ovoj suradnji i učeći i od najboljih na svijetu, može se reći da se HGSS itekako uskladio s europskim standardima i u području helikopterskih spašavanja. HGSS je dio elitnog spašavateljskog kruga, što je zasigurno na dobrobit i građana i turista koji dolaze u RH. Mi smo već spremni, a sada je samo stvar da usklađenje uslijedi i na razini legislative i sustava. No, i na tome HGSS ustrajno radi.

Mosorom od »Lugarnice« do »Lugarnice«

Helena Novak, Zadar

OMosoru sam od roditelja i slavonskih planinara čula da je planinarenje njime teško, opasno, za iskusne planinare, da ću slomiti vrat, da je prava planina, da na njemu ima poskoka i tko zna čega... Uglavnom, mali početnici trebaju pričekati koju godinu dok ne odrastu. Međutim, najbolju procjenu ipak daje planinar osobno. U pohod na ovu dalmatinsku kršku ljepoticu krenuli smo u travnju 2010.: B. kao veteran HPD-a »Mosor« i ja kao nekadašnja članica našičkoga HPD-a »Krndija« – a oboje novopečeni članovi zadarske »Paklenice«. U petak ujutro odradili smo svoju jutarnju smjenu na poslu i poslijepodne se iz Zadra uputili za Split.

Ostavili smo auto na planinarskom parkiralištu iznad Sitna Gornjeg te oboružani vrećama za spavanje i naprtnjačama krenuli do planinarske kuće »Lugarnica«. Predivan put na kojem se izmjenjuju krški i prerijski krajolici (jedan predio čak zovu Teksas), s evokacijom na pakleničke Jurline. Predivna priroda, jedino što negdje na pola puta B. pronalazi malog kravosasa, uzima ga u ruku, slika ga, tepa mu, miluje ga... jednom riječju: grozno! U suton stižemo do »Lugarnice«. Oduševljena sam njenom opremljenošću jer sam očekivala mnogo gori smještaj, a ovdje ima baš svega! Jest da se koristi kišnica iz gusterne, no tko je razmažen može ostati kod kuće. Za urednost kućice svaka čast dečkima iz »Mosora«.

Ujutro krećemo iz »Lugarnice« na dva vrha: Ljubljan i Veliki Kabal. I nakon godinu dana srce mi brže zakuca čim se sjetim Mosora. Zaljubila sam se u tu planinu čim smo krenuli put Ljubljana. B. putem govori kako je to težak i strm uspon. Istina, nije baš lagan, ima tu penjanja, ali ja sam toliko oduševljena kompaktnim kamenim gromadama po kojima se uspinjem, sunovratima, zlasticama i šafranima te veličanstvenim krajolikom da napor uspona osjećam u mnogo manjoj mjeri nego inače. Početnička sreća. Nakon Ljubljana nastavljamo grebenom do vrha s Vickovim stupom.

VEDRAN PENG

U zagrljaju mosorskog stijena

Premda puše jugo, na toplom je suncu vrlo ugodno. Potpun užitak. Putem susrećemo planinare koji dolaze iz suprotnog smjera, od Velikoga Kabla. Ekipa dobrodržeće četrdeset-i-nešto-godišnje gospode pripovijeda o tome kako im je ovo prvi put nakon tko-zna-koliko godina što zajedno planinare po Mosoru pa obnavljaju sjećanja. Eh, tako ću i ja jednoga dana, samo se nadam da neću čekati toliko godina kao oni.

Nakon upisivanja u knjigu kod Vicka, slikanja mobitelom i slanja slike prijateljima, nastavljamo prema Velikom Kablu. Ovdje je uspon prilično teži, ima i pravog penjanja. U sjećanju mi ostaje B.-ov pokušaj iznad jedne provalije, koji odaje njegovu strast prema fizici: provalija ima x metara jer je kamenu koji je bacio trebalo y

sekundi da dosegne dno. Zgodno, ne bih voljela da sam ja ljudska gromada koja bi poslužila za izračun.

Slijedi obvezno slikanje na Velikom Kablu. Na žalost, tada još nismo krenuli u sustavan obilazak Hrvatske planinarske obilaznice (što znači da još

nismo bili žigomani) pa nam fotke ostaju jednim dokazom da smo se popeli na najviši vrh Mosora (1339 m). Kako god, sada već umorni, počinjemo se spuštati. Silazak je zapravo najteži dio izleta jer je kamenje doista oštro, slično škrapama, i potrebno je prilično skakanja. A sada ću biti prava zlobna žena: putem nailazimo na mladi par koji se uspinje na Veliki Kabal, premda je već kasno poslijepodne. Oboje u novim trenirkama marke za koju bih morala raditi desetak dana i u novim blistavim tenisicama, ne gojzericama. Čudi me da mlada dama nije došla u cipelicama za bal. Čini mi se i da je nedavno bila na frizuri kod profesionalca. B. i ja pogledamo njih pa sebe i samo što ne prasnemo u smijeh: kao da smo ispali iz antireklame. Ne zna se tko izgleda jasnije, on ili ja.

Nakon Velikoga Kabla počinje uživanje u šetnji do skloništa Kontejner. Stvarno je lijepo proljetno poslijepodne i krajolik ponovno podsjeća na Paklenicu. Ispred Kontejnera srećemo sredovječnu ekipu koja odmah na prvu odaje prave iskusne planinare. Pitaju nas odakle smo krenuli i kuda idemo, pa kad smo im rekli: »Lugarnica – Ljubljana – Veliki Kabal – Kontejner – Dom – Lugarnica«, priznali su nam: »Svaka čast, dobra tura za jedan dan!« E, kad to žuto-

VEDRAN PENG

Šafrani - vjesnici proljeća na Mosoru

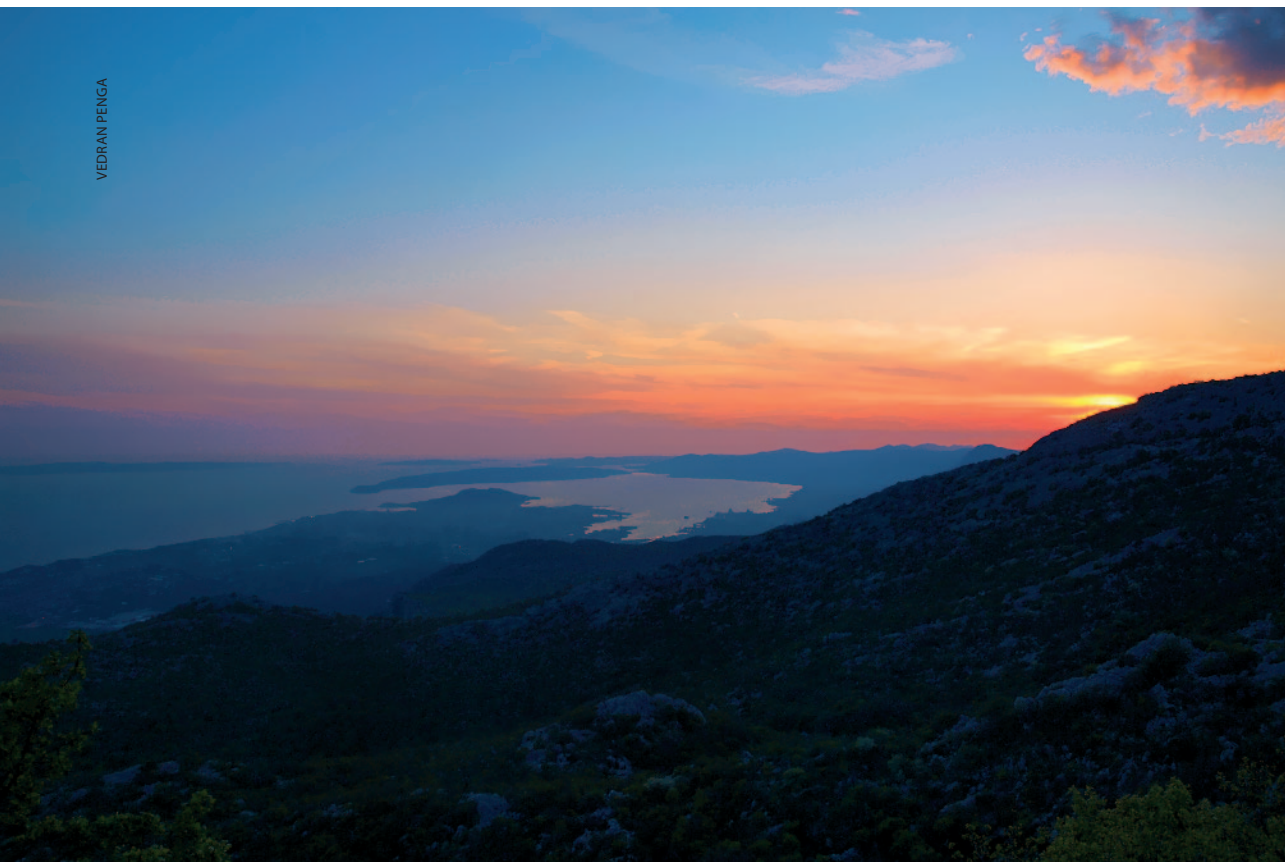
kljuncima kažu stari planinari, onda ste skoro pa face. (Nepopravljiva sam. Zanima me kako je dizajnerski par došao do vrha i kako su se spustili. Kao i to je li stradao koji komad dizajnerske odjeće.)

Od Kontejnera do Doma nema mnogo hoda. Kako je subota, sve je krcato planinarima i izletnicima. Odmorimo se na prostranoj livadi, slikamo pored izvora koji nosi moje prezime i nastavljamo do »Lugarnice«. Već je sedam navečer i računamo da ćemo u njoj biti do mraka. Sve je u najboljem redu do jednog raskrižja na kojem počinju neprilike. Slijedimo markaciju za »Lugarnicu«, no ona odjednom nestaje. Hodamo nekim stazama koje su stvarno staze, ali bez markacije, a mrak se sve brže spušta. Kada se vječito vedrom i optimističnom B.-u lice uozbilji i prestane govoriti, shvaćam da stanje i nije baš vedro. On već planira zvati Ivicu Sorića Surog, koji nas čeka u »Lugarnici«, kad uz pomoć GPS-a misteriozno dolazimo do table za »Lugarnicu«. Ovdje mi B. reče: »Hvala ti

na smirenosti i što nisi dizala paniku. Svaka čast!« (Vidi ti ovo, već mi drugi put u dva sata ljudi kažu »svaka čast«. Sjetit ću se toga kad se za manje od godinu dana budem penjala na Korenski vrh prekriven snijegom.)

Potpuno iscrpljeni, više od stresa nego od fizičkog napora, »Lugarnici« se radujemo k'o ozeblu suncu. Ovdje je Suri, čeka nas s gozбом za deset ljudi, dostojnom Lukula. Saznajemo istinu o svom lutanju: išli smo mi dobrim putom, ali su prije nekoliko mjeseci lovci izbrisali markacije. Imali smo više sreće nego pameti, iako za lovačku avanturu stvarno nismo bili krivi. Nakon gozbe večer završava najdivnijim noćnim vidikom na Split i Kaštela koji si čovjek može zamisliti.

A sutradan na biokovskom Vošcu zvoni mobitel. Tata je. Na njegovo intuitivno pitanje: »Niste li se jučer izgubili negdje u mraku? Ipak je Mosor velika i opasna planina«, odgovorila sam: »Naravno da nismo, B. poznaje Mosor kao svoj džep!«

Veliki Rujnik i Sitovnik – čuvari vinodolskog zaleđa

Vanja Radovanović, Zagreb

Govoreći o planinama, uvijek je teško odlučiti se za osobne favorite, najdraže planinske pejzaže i najmiljenija brda i regije. Nije lako odabrati između stjenovitih Alpa, šumovitoga Gorskoga kotara ili valovitih travnatih zaravni Velebita, no, kad malo bolje razmislim, dvojbe ipak nema: najdraži su mi planinski krajevi na kojima se dodiruju kontinentalni i morski utjecaji. Neodoljiv je spoj kamena i primorskih livada s kontinentalnim šumama, a pridodamo li tome vidike na more i otoke (a uvijek ima i vidika na kontinentalnu stranu!) toj kombinaciji nema premca.

Između mora i unutrašnjosti

Prisjetite se samo zemljovida i prođite tim rubnim krajevima. U Sloveniji se iznad Ajdovščine nalaze Čaven i Modravec, dalje na istok nenadmašni je Nanos (jedno od meni najdražih brda, ne samo u slovenskim okvirima!), južno od

Mjesta
za dječju
igru ima
posvuda

VANJA RADOVANOVIĆ

njega su Vremšćica sa svojim prostranim livadama i Slavnici s panoramom Trsta, koji se s njega vidi kao na dlanu. Slijedi Čičarija (prisjetimo se Orljaka i Velikog Planika!), pa zatim Učka. O Grobničkim Alpama već je mnogo toga rečeno, njihova je ljepota po mnogočemu nenadmašna. Slijede Snježnik, Risnjak, Tuho bić, a tek Velebit, od sjevernog dijela (nadam se da ste prošli stazu primorskom terasom od Siče do Alana), preko srednjega (Visibaba, Kiza), pa do južnoga (Stap, Bojinac). Sve ljepše od ljepšega!

No, nismo li propustili nešto u tom nabranjanju? Skok s Gorskoga kotara, odnosno njegova spoja s riječkim zaleđem, na Velebit bio je predug. U području između te dvije velike i poznate planinske regije nalazi se ne tako mali brdski predio koji ljepotama nimalo ne zaostaje za već spomenutim planinama i brdima, nije čak ni daleko od glavnih prometnica, no unatoč tome planinarski je prilično zapostavljen i planinarima malo poznat.

Na sreću, prije nekoliko godina i tu su se pojavile markacije na većini zani-

VANJA RADOVANOVIĆ

mljivih vrhova, zahvaljujući Vladimiru Saviću iz »Vagabundine kolibe« i Turističkoj zajednici Crikvenice te ostalih mjesta toga dijela Primorja koje su podržale akciju markiranja zanimljivih staza tog područja. Postoje i planinarske karte toga područja: »Gorski kotar br. 2«, karta br. 12 u izdanju naklade »Smand« i »Planinarske staze i šetnice, Riviera Crikvenica – Novi Vinodolski – Vinodol« u izdanju turističkih zajednica toga područja, tako da uopće nije teško organizirati i izvesti izlet u tom kraju. Istina, postojeća planinarska literatura prilično škrto opisuje ljepote tog područja, uglavnom se ograničavajući na već poznate ciljeve poput Zagradskog vrha, Viševice i Kolovratskih stijena, a čak niti internetski izvori ne nude mnogo podataka. No, tko traži taj će i naći, a nadam se da će poznavanju tih predjela pomoći i ovaj članak.

Oba u naslovu spomenuta vrha (Sitovnik, 1042 m i Veliki Rujnik, 1048 m) zajedno s mogućim ciljevima koji će još biti spomenuti, mogu se obići u jednom malo dužem hodačkom danu jer spomenuto područje uopće nije tako veliko. No, možda je bolje posvetiti mu više vremena pa ga posjetiti u dva-tri kraća pojedinačna izleta ili dvodnevni planinarskim izletom sa spavanjem u »Vagabundinoj kolibi«, koja je poznata ne samo kao prenočište već i po svojoj gastronomskoj ponudi.

Područje je najpristupačnije s izlaza Vrata na autocesti Zagreb – Rijeka, zatim kroz Fužine i Lič prema Ravnu. Taj me je prilaz uvijek očaravao zbog svoje raznolikosti, pogotovo dionica kroz Ličko polje, koju smjenjuje šuma, a ubrzo stižu i livade oko »Vagabundine kolibe«. Pri vožnji treba malo pripaziti jer je s godi-

Vidik s
Velikog
Rujnika
(1048 m)

Najdraži su mi planinski krajevi na kojima se dodiruju kontinentalni i morski utjecaji. Neodoljiv je spoj kamena i primorskih livada s kontinentalnim šumama, a pridodamo li tome vidike na more i otoke (a uvijek ima i vidika na kontinentalnu stranu!) toj kombinaciji nema premca

VANJA RADOVANOVIC

nama cesta sve lošija. Iz Rijeke se nudi prilaz preko Crikvenice, a za one koji stižu s juga, tu je prilaz iz Novog Vindolskog. Ne treba zaboraviti ni staru, prije nekoliko godina obnovljenu cestu iz Ogulina preko Jasenka, no to je ipak nešto dulja varijanta.

Krenimo: priče s puta

Kao što bi moj profesor nuklearne fizike na fakultetu rekao: »S ponešto apstraktnog uvoda krenimo u nešto konkretno!« Krenimo i mi zajedno na planinarske staze i bespuća pa pogledajmo što se može vidjeti na putu!

U rano proljetno jutro okupilo se nas petnaestero iz četiriju obitelji (devetero odraslih i šestero djece u dobi od 5 do 10 godina) ispred »Vagabundine kolibe« da se dogovorimo o putu. Htjeli smo krenuti autima prema Brezi i parkirati se kod Zukine lokve, odatle se nekadašnjom pastirskom stazom popeti prema Velikom Rujniku, spustiti se markacijom prema Malom Rujniku i zatim se vratiti preglednim bespućem prema ishodištu. Na sreću, u tom je trenutku naišao već spomenuti Vladimir Savić, idejni tvorac tih markacija, te nam pomogao savjetom. Najvažnije je bilo saznanje da se Zukina lokva ne nalazi uza cestu, kako je

ucrtano na zemljovidu, već da trebamo parkirati na prvome mjestu gdje se s njene desne strane otvara vidik prema moru te da odatle treba desetak minuta nemarkiranom stazom do lokve.

Tako smo i učinili. Pravo mjesto nije bilo teško pronaći, a mjesta za parkiranje bilo je uz rub ceste više nego dovoljno. Pješački dio počinje na prvom zavoju, do kojeg se treba vratiti 100 – 200 metara. S toga zavoja odvaja se slabo vidljiv kolni put na sjever. Na početku se nalazi drvena ograda sa žicom, a tik nakon ograde putovi se račvaju. Tu smo (prije svega ja kao vođa izleta!) napravili veliku pogrešku – umjesto da po izohipsi krenemo desno, otišli smo nizbrdo ulijevo. Promatrao sam desnu stazu (o kojoj nam je govorio g. Savić), no na njoj je bilo mnogo nabacana granja pa sam zaključio da to ipak nije prava staza i svoje društvo poveo lijevo. No, ispostavilo se da ni to nije bio loš odabir, dapače! Naime, ubrzo smo stigli na dno plitke i široke šumovite ponikve i onda krenuli »za nosom« uzbrdo ka sjeveru kroz rijetku šumu. Brdo nije bilo strmo, a okolica je bila prohodna. Ubrzo smo shvatili da smo na pogrešnome mjestu, no to nam je otvorilo novu mogućnost: umjesto da izađemo u podnožju vrha Pušovnika, kako smo planirali, izašli smo malo sjevernije, ispod Sitovnika, upravo blizu mjesta odakle nas je prije dvije godine potjerala kiša. A to je taman bio početak najljepšega dijela puta – ugodne staze koja gotovo ravno vodi kroz lijepu šumu, a zatim prostranim livadama u blizini grebena. To je jedna od najugodnijih šetnji koje sam ikada prošao kod nas.

Malo-pomalo približavali smo se i Velikom Rujniku i na kraju nas je dočekao uspon od četvrt sata na njegov vrh, koji se sastoji od nešto kamenjara, ponekoga grma i niskog drveća te travnatih dijelova prošaranih trnovitim grmičima. Vidik s vrha je vrlo širok: od Učke i Istre, preko Krka, Cresa i Lošinja sve do Raba,

Travnate padine Velikog Rujnika (1048 m)

VANJA RADOVANOVIĆ

zatim slijedi početak Velebita, vrlo slikovite zaravni iznad Vinodola, Kolovratske stijene, Viševica, Zagradski vrh. Pravi užitek, pogotovo za tako lijepa i ugodna dana!

Sunce je bilo prilično jako i praćeno s nešto vjetra pa su se neki pomalo i opekli izležavajući se na vrhu. Ipak je bio užitek odmarati se na vrhu te smo na njemu proveli gotovo tri sata. Djeci također nije bilo dosadno, dobro su se slagala i zabava je bila zajamčena, pogotovo što su se mogla igrati u zaklonima između krupnoga kamenja.

No, došlo je i vrijeme za povratak, prvo dijelom markirane staze prema Malom Rujniku i Brezi, a zatim ukoso niz južnu padinu prema udolini koja se pruža ispod ceste za Brezu. Izdaleka ta padina sigurno djeluje vrlo idilično, no u stvarnosti je tih otprilike 250 visinskih metara prilično neravno i pokriveno razbacanim kamenjem, tako da je silazak bio vjerojatno i najneugodniji dio puta. U udolini nas je dočekaao slikovit prizor koji je podsjećao na afrički »bush«: niska trava i grmovi prepuni bodlji – djeci opet zahvalan teren za igru.

Sada nas je pak čekao uspon od dvadesetak minuta do Zukove lokve. Usput smo naišli i na mnogo tragova divljači, od srna pa do medvjeda, a bilo je i mnogo konjskih tragova. Taj je dio poznat po krdima poludivljih konja koji lutaju livadama. Prvo smo naišli na malu blatnjavu lokvu, a zatim i na veću, nešto bistriju (ali ne i bistru!). Promjer joj je tridesetak metara, a oko nje je po tragovima vidljivo da je vrlo posjećena, sve je izgaženo od divljači, konja i ljudi. Djeca su opet iskoristila priliku za igru, a mi odrasli za odmor. Djeca su kao »suveneri« nabrala kosti uginulih životinja, npr. pola konjske lubanje.

Do auta nas je tada dijelilo samo još desetak minuta po onoj stazi koju smo na početku prošli (pokrivenoj granjem – ali samo posljednjih 50 metara) i začas smo bili spremni za

VANJA RADOVANOVIĆ

polazak kući. Još malo igre sa suhim lišćem kojeg je uz cestu bilo u izobilju, presvlačenje, skidanje gojzerica i zračenje pregrijanih nogu, pakiranje i pokret. Suncem obasjana padina odavala je pravi primorski ljetni ugođaj, bilo je teško oteti se dojamu da već nije početak ljeta (a bio je početak ožujka)!

Odmor na
vrhu
Velikog
Rujnika
(1048 m)

Razmislimo: sljedeći ciljevi?

Vidik s Velikog Rujnika otkrio je nekoliko zanimljivih okolnih vrhova koji izgledaju razmjerno lako dostupni od ceste u podnožju (»Vagabundina koliba« – Breza i Novi Vinodolski – Breza). Prije svega, to je niz vrhova u kojem su Makarenac (782 m), Trešnjev vrh (715 m), Veliki Zminjak (753 m) i Mali Zminjak (640 m). Oni bi se možda mogli povezati u zanimljiv grebenski izlet (teren slični Velikom Rujniku, možda s više trave, a manje kamena), a isto su tako zanimljivi Desimer (770 m) i Lipnik (859 m). Nalaze se jugoistočno prema Rujniku; pokazuju stjenovite glavice i sigurno će biti orijentacijski malo teži ciljevi zbog stjenovitih dijelova koje bi vjerojatno trebalo zaobići.

Siguran sam da ću u dogledno vrijeme posjetiti barem neki od tih vrhova i obavijestiti čitatelje o dojmovima s puta.

Planinarske staze i šetnice

Vinodolsko-Crikveničkog zaleđa

priredio: Jadranko Popović, Rijeka

Zaslugom turističkih zajednica Novog Vinodolskog, Crikvenice, Dramlja, Jadranova i Selaca te trdom domaćina u planinarskom domu »Vagabundina koliba« na Ravnom Vlode Savića i nekolicine njegovih suradnika, u vinodolskom su zaleđu markirane brojne planinarske staze i šetnice u dužini od 260 km, a uređeno je i šest vidikovaca. Staze su markirane planinarskim oznakama, ali su oznake nešto manje od uobičajenih. Označene su brojevima od 1 do 7 te slovima PP (pristupni putovi) i SP (spojni putovi). Sve su dobile svoje nazive:

- * **Staza br. 1 je »Staza valova«.** Započinje u Povilama, a završava u Jadranovu. Nije posebno zahtjevna pa je možemo svrstati u šetnice.
- * **Staza br. 2 je »Staza krša i kuša«.** Započinje u Novom Vinodolskom, a završava na prijevoju Orljaku s kojeg se može spustiti u Jadranovo ili u Vinodol do Drivenika. Prolazi brdovitim grebenom visokim oko 300 metara kojim je Vinodol odvojen od mora. Zahtijeva određenu kondiciju pa bismo je svrstali u planinarske šetnice. Za njezin je obilazak potrebno 9 sati.

- * **Staza br. 3 je »Staza litica«.** Započinje kod planinarske kuće Vinište, a završava na području Uhanj podno travnatog vrha Zebar, s kojega je moguć silazak u Drivenik. Nakon naselja Zagona počinje uspinjanje uza strme litice iznad Vinodola. Malo je zahtjevnija od staze broj 2, ali se i ona može svrstati u planinarske šetnice. Za obilazak je potrebno 9 sati.
- * **Staza br. 4 je »Zelena staza«.** Započinje kod lovačke kuće u Luci Krmpotskoj, a završava na Medvedaku s kojega su mogući silazi u Tribalj, do željezničke stanice Drivenik ili u Lič. Staza ide južnim padinama Ričičkog bila pa preko vrhova koji čine prvi planinski niz iznad zaravni Goranske ploče. To je prava planinarska staza. Za obilazak je potrebno 16 – 17 sati.
- * **Staza br. 5 je »Nebeska staza«.** I ona započinje kod lovačke kuće u Luci Krmpotskoj i završava na Medvedaku, ali vodi po vrhovima, kao što su Crni vrh, Ričičko bilo, Veliki Smolnik, Strilež, Viševica, Zagradski vrh, Kobiljak i Medvedak. Najzahtjevnija je i najduža od svih staza. Za njezin obilazak treba 20 sati hoda.

* **Staza br. 6 je »Staza Rimljana«.** Započinje kod sportske dvorane u Crikvenici i uglavnom prati rječicu Dubračinu do njena izvora. Uz potok je u vrijeme Rimljana prolazila cesta koja je povezivala Trsat sa Senjom. Nije posebno zahtjevna pa je možemo svrstati u šetnice. Obilazak traje 3:15 h.

* **Staza br. 7 je »Staza degenije«.** Započinje u mjestu Sibinju na Jadranskoj magistrali, a završava iznad autokampa Kozice, također na Magistrali. U prvom dijelu uspinje se kroz Vodnu dragu do mjesta Šušnja da bi nastavila sjevernim rubom Tomiške drage i njenim se zapadnim rubom spustila do Kozice. U području Malog vrha je stanište velebitske degenije. Staza ima obilježja planinarske staze. Obilazak traje 3:30 h.

Radi lakšeg obilaska markirano je osam pristupnih i četiri spojna puta, koji pružaju velik broj kombinacija za planiranje izleta. Izlete olakšavaju i autobusne linije koje prometuju Jadranskom magistralom i kroz Vinodol.

Osim opisanih staza uređeno je i šest vidikovaca, tzv. »Očiju Vinodola«. Pristup do njih označen je smjerokazima, a prilaz je moguć i osobnim vozilom. Na vidikovcima su informativne ploče i klupe za odmor. Vidikovci su: Kuk (294 m), Sviba (764 m), Gradina (341 m), Slipica (446 m), Pridva (575 m) i Mahavica (781 m).

I na kraju, što treba posebno izdvojiti? Je li to kupanje u Klenovici nakon povratka s Crnog vrha ili pogled sa »Staze krša i kuša« prema moru i otocima na jednu stranu te prema Vinodolu i Tribaljskom jezeru na drugu? Možda je to gradina Drivenik ili majstorski građene staze kojima se ugodno penjemo s rubova Vinodola, kroz prividno neprohodne stijene, do ruba Goranske ploče, odnosno »Staze litica«, ili »avionski« pogled s nje prema moru i Vinodolu? Što novoga kazati o širokim vidicima s Viševice, Kobiljaka, Zagradskog vrha i Medvedaka? Neki će biti iznenađeni Velikim Rujnikom, Sitovnikom i Velikim Smolnikom, a drugi hodanjem beskrajno dugim hrptom Ričičkog bila, na kome će svako malo, nenamjerno, uplašiti i potjerati srne.

Osobno sam se ugodno iznenadio Kukovačom. Sjedio sam u tišini njene stijene i u dubini ispod sebe uživao u pogledu na prekrasnu krašku vrtaču Svinjski dolac.

Zato dodite, vidite i uživajte! Pri kretanju se služite planinarsko-turističkim zemljovidom koji možete besplatno dobiti u uredima turističkih zajednica i u planinarskom domu »Vagabundina koliba«. Siguran sam da ćete na sva moguća pitanja dobiti odgovore od gospodina Vlade Savića ili na njegov telefon koji je upisan na zemljovidu. Sretno!

Nezaboravan dan na Omiškoj Dinari

Štefanija Dimač, Pregrada

Još kao tinejdžerica zaljubila sam se u Cetinsku krajinu i zelenu Cetinu. Još u sedmom razredu osnovne škole preko »Malih novina« upoznala sam prijateljicu Anitu Čurić, djevojački Kačunko, s kojom sam u vezi još i danas, nakon gotovo četrdeset godina. S posebnom ljubavlju sjećam se njenih divnih roditelja i susjeda u selu Rošca podno samog Mosora, tik do rijeke Cetine, na čijoj smo obali sanjale svoje djevojačke snove.

Željele smo otići do Omiša i ušća, ali uvijek bi nam uzmanjkalo vremena. Vodila me do špilje Golubinke u Donji Dolac podno Mosora i po mosorskim padinama. To mi je bio prvi susret s

pravom planinom. Već se tada planina neprimjetno ušuljala u mene, magnetski me privlačeći sve više i više. Poslije sam prošla cijeli Mosor i okolne planine, pa i Biokovo, a Omiška Dinara i ušće Cetine izmicali su mi kao da su začarani.

Napokon, evo prave prigode! Dani hrvatskih planinara održavaju se upravo ondje kamo godinama želim otići. Ta kako bi središnja hrvatska planinarska akcija mogla proći bez PD-a »Zagorske steze«? Samo je po sebi razumljivo da ćemo sudjelovati.

Ove godine treba potegnuti prema jugu do staroga gusarskoga gradića Omiša. Pretrpani obvezama, uspijevamo se otisnuti barem na jedan dan. Iz Zaboka trebamo rano krenuti na put. Tek što smo legli, nemilosrdno Dubravkino drmusanje budi me čak tri minute ranije od dogovorena vremena. Ubrzo joj opraštam, iskupila se vrelim kapučinom, a njen Slobek u maniri pravog domaćina nudi mi preuranjeni doručak.

Daleko je još do svitanja. Sve je tiho, uronjeno u blažen san. Pod zvjezdanim nebom samo ćuk nježno uspavljuje usnula bića. Sa strahopoštovanjem, spontano, ispod glasa razgovaramo ne narušavajući sklad mirisne proljetne noći. Čekamo da se pojavi tajnik Branko (dobri duh društva) sa svojim terencem i dođe po nas troje. S njegovim dolaskom sve se mijenja. Odmah za njim iz auta izleti i temperamentni Darko, a smijeh i žamor preplave svibanjsko praskozorje. Svi se čude prtljazi oko nas.

– Na koliko dana idemo u Omiš?

– Na jedan! – u jedan glas odgovaramo nas dvije, pogledavši se zavjerenički.

Naši planinarski kolege i prijatelji nikako da shvate da smo Dubi i ja i žene, osim što smo planinarke, pa poneka torba viška nije ništa neobično. Poučene višegodišnjim iskustvom trpamo u neopodno prtljagu i opremu za nepredviđeno kupanje. Nađe se tu kolača i još koječega finoga. Naravno, u prtljažniku se mora naći i mjesto za Sloboda-

ŠTEFANIJA DIMAČ

Prirodni cvjetni aranžman na Omiškoj Dinari

STEFANIJA DIMAC

Članovi PD-a »Zagorske steze« na Omiškoj Dinari

nov hladnjak s tekućim osvježenjima. Navikli jedni na druge, ne štedimo se u veselom prijateljskom podbadaanju, a u ugodnoj vožnji kilometri autoceste neprimjetno prolaze. Nekako smo brzo došli u Split, a začas i podno Poljičke planine i Omiške Dinare do ušća Cetine.

Tu je sunce poodavno srebrom prelilo more. Sve blješti. Dominantna planina uronila je jednu nogu u zelenu Cetinu, a drugu joj oplakuju modri vali, nježno prigrlivši Omiš. Mjestašce bogate povijesti svilo se tik uz planinu, ušće i more. Strme stijene Omiške Dinare još čuvaju ostatke tvrđava Fortice i Mirabele. Podsjećaju na vlasnike Kačića koji su stajali iza moćnih gusara, tjerajući u cvilež čak i mletačku trgovačku flotu.

Danas su uzane uličice povijesnoga gradića preplavljene planinarima iz cijele Hrvatske i BiH, Austrije, Slovenije. Nakon dugo vremena susrećemo drage ljude. U kampu nas ljubazni domaćini iz PD-a »Imber« obavješćuju da je prva skupina planinara već otišla na dulju, zahtjevniju turu na koju smo i mi planirali poći. Kasnimo.

Nas se dvije nismo ni snašle, a dečki su već proučili zemljovid i spasili situaciju. Uz malo vještog manevriranja autom i produžena koraka

Još kao tinejdžerica zaljubila sam se u Cetinsku krajinu i zelenu Cetinu, no Omiška Dinara dugo mi je izmicala iz planinarskih itinerara - sve do Dana hrvatskih planinara u svibnju ove godine

uspjevamo se priključiti čelu duge kolone u naselju Borku. Staza vodi preko izvora Rašeljke gdje je jednostavno sklonište za planinare koji idu na vrh Omiške Dinare – Kulu, visoku 864 metra.

Blago se penjemo hrptom planine podno okomitih stijena. Čist je užitek provlačiti se kroz ljepotu tek procvjetale brniste, mirisnoga smilja i još rosnih borova. Puteljak migolji kroz šumarak i kamenjar raspuklih skala udomivši hrpice raznovrsnog cvijeća. Podalje, iz zelenih busena, izviruju duge vlati čupavih vrhova i zaigrane se ljuljuškaju na povjetarcu dobrodošlom i našim znojnim licima.

Neočekivano iz borove šume virne uzan potocić sa svježim, bistrim lokvicama usred krša, suha grana nemarno popriječena. Uokolo je sve ko nabacano bez nekog reda, iako je priroda sve posložila

točno onako i kamo treba. Sve zajedno odiše skladom u nekom uzvišenom savršenstvu s tirkiznom uvalom u dubini.

Na izvoru Rašeljke domaćini nas dočekuju osvježenjem kod simpatičnoga skloništa koje u šali nazivaju »Ludom kućom«. Sa šalicom čaja u ruci zavllačimo se u sjenu visokih borova na kratak odmor. Planinari još uvijek pristižu, ali mi nastavljamo sad već strmijim usponom prema vrhu. Nas petoro naviklih na teže terene s lakoćom svladavamo penjanje po golom kamenju u završnom dijelu staze.

Priuštili smo si dulji odmor s prekrasnim vidicama na čitav Brački kanal, otoke Brač i Šoltu kao na dlanu, Mosor sa slikovitim kanjonom Cetine i velikim dijelom nekadašnje Poljičke republike, Biokovom u zaleđu te dalekim hercegovačkim planinama i priobaljem. Pa gdje toga još ima? More i planina tako usko sljubljeni!

Zaneseni šaljemo u zaborav sve brige, uvijeni u skute opuštenosti, na kratko nedostupni sjenovitoj ruci životnih problema. Duša istrči niz ranjenu stijenu, jedri modrinom, slobodna i na trenutak

ništa više nije važno. U susretu sa sobom sve je opet tako jednostavno u mirisu divljine. Nevoljko se odlučujemo na silazak, pažljivo se spuštajući istim putom, udišući sladak miris procvalog stabalca. Izvor i sklonište ostavljamo u razdraganom žamoru mladih. Silazimo sami, nigdje nikoga, a nema ni tračka ičega po čemu bi se dalo naslutiti da je danas tim puteljkom koračalo više stotina gojzerica. Sve je ostalo djevičanski netaknuto.

Otvaraju nam se prizori koje je teško opisati ili zgurati u jednu sliku. Ipak, sve češće zastajemo i slikamo jer dio te ljepote želimo prenijeti svojim najdražima.

Među nama je vodič koji u našem planinarskom društvu »Zagorske steze« organizira višednevne pohode. Još pod svježim dojmovima s prelijepe planine, već uspostavlja veze s domaćinima i sve upućuje na to da se nagodinu vraćamo ovamo u većem broju, na više dana.

Ispraćeni mediteranskim zvucima i ispunjeni odlazimo prema svojim domovima, s čeznutljivim pogledima usmjerenima tamo nekamo gore, tamo gdje nestaje svaki osjećaj za vrijeme.

Bilo je ugodno na Danima hrvatskih planinara u Omišu

Na Dane hrvatskih planinara u Omišu 7. svibnja 2011. odazvali su se i članovi skupine »Mladi planinari«, koju čine učenici od prvog do četvrtog razreda Osnovne škole Trilj. Pri dolasku u Omiš dočekali su nas planinari domaćini i dodijelili nam vodiča koji nas je brižno i veselo poveo na Poljičku planinu do mjesta Naklice. Tu su se mališani odmorili i okrijepili planinskim čajem i toplim, ukusnim fritulama koje su pripremili mještani Naklica.

Iako je bio planiran uspon samo do Naklica, naši su se mališani odvažili i krenuli za ostalim planinarima do vidikovca Komorjaka, odakle se pruža prekrasan pogled na Omiš, kanjon Cetine i njeno ušće. Tu smo se malo odmorili, marendali, napravili nekoliko zajedničkih fotografija i polako za vodičem krenuli natrag.

U Omišu nas je već spremno čekao vozač našeg autobusa i odvezao nas do Radmanovih mlinica, gdje smo se zasluženo osladili sladoledima. S velikim nestrpljenjem dočekali smo organizirane brodice kojima ćemo ploviti niz Cetinu. Uživali smo ne samo u plovidbi nego i u samom prirodnom okruženju Cetine i planina koje su se ponosno izdigle iznad nje kao vjerni i vječni čuvari. Posebno iznenađenje i uzbuđenje izazvali su »omiški gusari« koji su napali naše brodice i to čak i pucajući na nas. Iako su djeca u jednom trenutku bojažljivo povjerovala u istinitost napada, ipak su u pogledima svojih učitelja prepoznala potpunu bezopasnost napada te sigurno i razdragano nastavila plovidbu prema ušću Cetine, u neprestanom prepričavanju doživljenoga »gusarskog prepada«.

Nakon ugodne i uzbudljive vožnje brodicama prepustili smo se uživanju u šetnji obalom Cetine ispraćajući je do njena utoka u more. Već poprilično umorni stigli smo u kamp »Galeb«, gdje smo se pridružili ostalim planinarima na ručku (planinski grah), odmorili i zabavili.

Sretno smo se vratili svojim domovima gdje smo još dugo prepričavali ugodne doživljaje s planinarskog susreta. Ovom se prilikom zahvaljujemo organizatorima iz HPS-a i PD-a »Imber« iz Omiša, koji su nas pozvali, dočekali i brinuli se o nama cijeli dan. Zahvaljujemo se i planinarskom društvu »Jelinak« iz Trilja koje nam je preporučilo ovaj izlet i za tu prigodu osiguralo pratnju dvoje planinara, gospođu Anđu Grubišić i gospodina Juru Markovića. Oni su našim mladim članovima pomagali pri usponu te ih poučavali pravilnom čitanju planinskih oznaka i ispravnom planinarenju.

Mirjana Dukić, učiteljica razredne nastave

Pripovijest o Kilimanjaru, dalekom i visokom

Planinarski putopis (s turističkim primjesama) o tome kako dospjeti na vrh Afrike

Martin Henc, Zagreb

Negdje u jesen 2010. dogovorili smo se da poduzmемо putovanje u Tanzaniju¹ i pokušamo se uspeti na Uhuru Peak² (5895 m), najviši vrh Afrike³. Isprva nas je bilo osmero, a naknadno nam se pridružio još jedan prijatelj. Nismo se svi poznavali, ali je cilj bio zajednički i zato smo odlično surađivali u njegovu ostvarenju. Dvotjedno putovanje isplanirali su gospođa Vesna, Slovenka, tanzanijska snaha i ujedno vlasnica agencije koja organizira trekinge po Kilimanjaru, safarije, hotele i ostalo za turiste u Tanzaniji – sve u skladu s našim željama i očekivanjima.⁴

Prva četiri dana – ukratko

Letjeli smo iz Zagreba preko Istanbula do Nairobija. Zbog neplaniranih promjena u redu letenja zrakoplovna kompanija platila nam je hotel

u Istanbulu, tj. dobili smo dan više, koji smo odlično iskoristili – za kratko razgledavanje toga iznimnoga grada. Preporuka: u gradu postoje brojni štandovi sa sokom od šipka koji se pred vama cijedi iz polovica svježih plodova – svakako probajte!

U Nairobi smo stigli u noći i sljedeći let imali tek za šest sati. Let tanzanijskim zrakoplovom pamtit ćemo po tome što smo prvi put ugledali Kilimanjaro, koji iz ptičje perspektive nije izgledao ni izbliza toliko zahtjevan kakav zapravo jest. Na međunarodnom aerodromu Kilimanjaro dočekaao nas je vozač, premda smo se pitali jesu li poslovni

¹ Tanzanija je država na istočnoj obali Afrike. Graniči s Kenijom i Ugandom na sjeveru, Ruandom, Burundijem i DR Kongo na zapadu te Zambijom, Malavijem i Mozambikom na jugu, a na istoku je oplakuju vode Indijskog oceana. Savezna Republika Tanganjika i Zanzibar nastala je 1964. spajanjem Tanganjike i Zanzibara, koji su u godinama prije ujedinjenja stekli neovisnost o Velikoj Britaniji. Država je poslije preimenovana u Tanzaniju (Tanganjika + Zanzibar). Godine 1996. glavnim je gradom službeno postala Dodoma, umjesto dotadašnjeg Dar es Salaama (u kojem su još uvijek neke vladine institucije).

² Uhuru Peak (»Vrh slobode« na svahiliju), 5895 m, najviši vrh Afrike, nalazi se na vulkanu Kibu na planini Kilimanjaru.

³ Kilimanjaro je najveća afrička i najveća samostojeća planina na svijetu, smještena na granici Kenije i Tanzanije. Sastoji se od triju neaktivnih vulkana: Shira 3962 m, Mawenzi 5149 m i Kibo, na kojem se nalazi najviši vrh Uhuru 5895 m. Od podnožja se redaju: zona kultivacije (800 – 1800 m) gdje se uzgajaju banane, kava i kikiriki; kišna šuma (1800 – 2800 m); stepa i močvara (2800 – 4000 m); planinska pustinja (4000 – 5000 m) i zona vrha (iznad 5000 m). Nacionalni park Kilimanjaro, proglašen 1973., obuhvaća dijelove iznad 2700 m. U širem smislu Kilimanjaro je jedna od 26 regija u Tanzaniji, s glavnim gradom Moshijem.

⁴ U članku se ne navode imena kompanija, agencija, hotela i slično da se nikome ne pravi reklama, no ako nekog zanimaju pojedinosti i kontakti, može poslati upit na e-mail: henc.martin@gmail.com.

MARTIN HENC

Put kroz kišnu prašumu

ljudi u ovom dijelu svijeta dobro organizirani (i ovaj i svi sljedeći dogovoreni aranžmani bili su odrađeni profesionalno). Vozač nas je prebacio u grad Arushu⁵, u iznenađujuće solidan hotel. Dočekala nas je Vesna s nekoliko praktičnih savjeta i planom za sljedeće dane te nas prepustila preliminarnom »briefingu« kod našeg vodiča Geremyja.

Sljedeći dan, dan prije trekinga, iskoristili smo za safari u nacionalnom parku Arushi. To se ipak nije pokazalo dobrim izborom jer se safari – osim što smo vidjeli nekoliko žirafa, bivola, divljih svinja, plamenaca i jednog majmuna – sastojao od nekoliko sati vožnje jako prašnom šumom. Tih se 140 dolara moglo i bolje iskoristiti.

Kilimanjaro treking

Za uspon na Kilimanjaro odabrali smo još u Zagrebu treking rutu Machame⁶ – Mweka⁷ koja se može obići za 7 dana, a i na samom su nam odredištu rekli da tom varijantom imamo najviše

izgleda za uspjeh. U našoj agenciji tvrde da imaju 90%-tnu uspješnost u osvajanju vrha, a inače podaci variraju od 40 do 80%. Drugim riječima, čovjek ne zna čemu vjerovati. Neke se skupine odlučuju »odraditi« taj uspon u šest dana, no to bi svakako bilo prenaporno jer je i sedmodnevni uspon prilično zahtjevan.

Na ulazu Machame Gate čekali smo oko sat i pol da nas vodiči⁸ prijave, a ondje su nam poslužili i prvi obrok⁹ (ručak) na »Kiliju«. Rekli su nam da tijekom trekinga treba što više jesti i piti barem tri litre vode dnevno. Ovo o vodi »drži vodu«, no što se jela tiče treba više slušati sebe, tj. svoje tijelo, nego se pretrpavati svime što ponude.

Prvi se dan hoda kroz kišnu šumu stalnim usponom po lijepo uređenoj zemljanoj stazi. Šuma ostavlja dojam kao da je začarana, jer u njoj nema ni životinja, ni zvukova, ni ikakva gibanja. U kamp Machame stižemo malo prije sumraka i prvi put osjećamo kako na ovoj planini sa zalaskom sunca

Kilimanjaro je najveća afrička i najveća samostojeća planina na svijetu, smještena na granici Kenije i Tanzanije. Sastoji se od triju neaktivnih vulkana: Shira 3962 m, Mawenzi 5149 m i Kibo, na kojem se nalazi najviši vrh Uhuru, visok 5895 m

naglo opada temperatura. Ipak, s izlaskom sunca ona ubrzano raste te donosi optimizam i ugodu.

Naša je prva noć protekla u privikavanju na šator, vreću za spavanje i na sve veću hladnoću što se više bliži jutro. Ujutro je u šatoru bilo 6,5 °C. Uopće, svaki je dan najveća muka bila dočekati da prođe noć i dođe vrijeme za izlazak iz vreća i šatora.

Drugi se dan budimo u 6:30, kratko doručujemo i krećemo uzbrdo. Taj drugi dan bio nam je

- 5 Arusha, grad na sjeveru Tanzanije od nekih 350.000 stanovnika, smješten u podnožju planine Meru, 4566 m. Polazna točka za trekinge na planinu Meru i Kilimanjaro kao i safarije diljem sjeverne Tanzanije (krater Ngorongoro, Nacionalni park Serengeti...)
- 6 Machame, selo na južnim obroncima Kilimanjara, polazna točka najfrekventnije rute za uspon na Uhuru Peak. Okruženo je plantažama banana.
- 7 Mweka, selo na južnim obroncima Kilimanjara, izlazna točka većine treking ruta. Okruženo je plantažama banana i kave.

- 8 Vodiči, kuhari, nosači. Na trekingu po Kilimanjaru u pratnji smo imali 24 osobe: glavnog vodiča (Geremyja), dva pomoćna vodiča, kuhara, pomoćnika kuhara i nosače. Svako smo jutro pripremali dva ruksaka: jedan mali s onim što je nužno samo za taj dan, a sve ostalo trpali smo u veliki, koji onda preuzmu nosači; u sljedećem kampu ruksak te dočeka ispred tvog šatora.
- 9 Hrane nije nedostajalo jer je treking bio na bazi punog pansiona. Doručak je bio uvijek isti, a ručkovi i večere su varirali i sastojali se od juhe, glavnog jela i voća. Uz svaki obrok mogao se popiti čaj ili kava. Svako jutro napunili su nam čuture vodom koja je večer prije prokuhana. Doručak: neidentificirana kaša (nešto između čokolina i griza, ali znatno rjeđe i doslovce nejedljivo bez šećera), jaja s kobasicama, tost, maslac, med, maslac od kikirikija, džem, čaj, kava, voće. Ručak/večera: juha od tikvice, poriluka ili krastavaca, pečeni riblji fileti, pečena piletina, riža ili tjestenina s umakom od povrća, piletine, govedine ili tune, kuhani ili pečeni krumpir. Tripot smo dobili i kokice.

jedan od planinarski ljepših dana. Odmah po polasku napuštamo kišnu šumu i nastavljamo po tzv. dionici »heath & moorland«. U doslovnom prijevodu to bi bilo »stepa i močvarno tlo«, no nismo naišli ni na što slično močvari. Staza prolazi kroz sve niže raslinje i često vodi preko stijena pa bi u nekim trenucima čovjek mogao pomisliti da se nalazi na Velebitu, što me je dodatno oraspoložilo. Tu i tamo pojavljuju se i prvi primjerci drvetva *Dendrosenecio* kilimanjari, koje će nas, što se drveća tiče, najdalje pratiti kako budemo napredovali uzbrdo.

Neki od nas počinju osjećati glavobolju, prvi simptom velike nadmorske visine,¹⁰ tj. najblaži oblik visinske bolesti¹¹. Stigli smo do kampa u rano poslijepodne pa smo imali dovoljno vremena za odmor. Kamp je smješten na čistini gdje više

nema ozbiljnijeg raslinja i s koje se pruža prekrasan vidik na vulkan Shiru. Ovdje je stalno puhao vjetar. Slabo smo spavali i opet smo buđenje čekali »k'o ozeblu sunce«.

Svaki dan nakon večere imali smo briefing s Geremyjem o planu za sljedeći dan – o tome što nas očekuje, kakav je teren, što ponijeti od opreme, približnoj vremenskoj udaljenosti. To je dobra prilika i za razgovor o neprilikama što ih je ponetko od nas doživio te za primjedbe i zapažanja. Za treći dan Geremy je najavio da će biti prvi zahtjevniji, ali i jako važan za uspješan uspon na vrh jer ćemo imati dobru visinsku aklimatizaciju¹² i osjetiti kako je to uspinjati se tako visoko iznad mora.

Staza se u tom dijelu stalno, ali blago uspinje kroz pojas planinske pustinje. Krajolik je smeđe-žućkast, prašan, posut oblim crnim kamenjem od lave i ne mijenja se sve do Lava Towera. To je crni toranj od stvrdnute lave podno kojeg smo imali aklimatizacijski odmor od 45 minuta prije spusta prema kampu Barranco. Za ledima nam sve dalje i dolje u izmaglici ostaje Shira.

10 Nadmorska visina dijeli se na: visoku (1500 – 3500 m), vrlo visoku (3500 – 5500 m) i ekstremnu (iznad 5500 m).

11 Visinska bolest nastaje na visinama iznad 2500 – 3000 metara. Javlja se 6 do 10 sati nakon uspona i smanjuje se nakon dva dana. Prvi je simptom glavobolja (no dehidracija također uzrokuje glavobolju), koja u kombinaciji s iscrpljenošću, proljevom, vrtoglavicom ili poremećajem sna sugerira visinsku bolest. Teži su simptomi plućni edem (voda u plućima) i cerebralni edem (oticanje mozga). Sprječava se polaganim usponom da bi se tijelo aklimatiziralo, a u prva 24 sata po dolasku na veću nadmorsku visinu valja izbjegavati napore aktivnosti i alkohol (koji se uopće ne preporučuje jer također uzrokuje dehidraciju). Silaskom s visine nestaju simptomi visinske bolesti, a kod pojave težih simptoma valja se što prije javiti liječniku.

12 Aklimatizacija je proces prilagodbe organizma na smanjenu količinu kisika uslijed dolaska na veću nadmorsku visinu. Iznad 3000 m polaganim usponom (ne više od 300 m na dan) i režimom »popni se visoko – spavaj nisko« pomaže se tijelu da se uspješno aklimatizira.

Spust prema kampu Barranco bio je strm, a pred samim kampom prolazi se kroz lijepu šumicu drveća *Dendrosenecio kilimanjari*, s prekrasnim vidikom na Great Barranco Wall, 250 metara visoku stijenu preko koje nas sutra čeka prijelaz – iz ovoga kuta to baš i nije izgledalo lako. Kamp se nalazi u ogromnom amfiteatru i lijepo je zaštićen, tako da je noć protekla mirno, a i razmjerno smo dobro spavali, iako je pred jutro već jako hladno (1,5 °C).

Nakon jučerašnjeg izrazito napornog planinarenja, četvrti nas je dan očekivao lakši put. Prvi dio preko Barranco Walla bio je zanimljiv. To je uspon kroza stijenu uz upotrebu ruku. Njime ide mnogo nosača koji pretovareni na tom zahtjevnom usponu prolaze pored nas uz smiješak, manevrirajući preko stijena i kroz usjeke.

Nakon ovog uspona slijede dva kraća spusta i uspona nakon kojih smo izbili na prijevoj i ugledali kamp Karangu. Nalazi nam se preko puta, uz jednu sitnicu – rupu od 200 metara i, naravno,

isto toliko uspona. Spust vodi strmom stazom do potoka Karanga¹³ (ovdje u zaklonu uspijeva nešto raslinja i nezaobilazni *D. kilimanjari*).

Stižemo u kamp Karangu, smješten na prostranoj kosini podno Kiba. Ostatak dana se odmaramo, a u našem šatoru pala je i prva partija bele. Vrijeme je bilo prekrasno tako da smo taj dan i sutradan ujutro imali prekrasan vidik na cilj našeg putovanja.

Ni peti dan trekinga nije posebno zahtjevan. Put vodi lakim usponom, pred kraj kratkom strminom, prema kampu Barafu (zovu ga i Base Camp jer iz njega kreće uspon na vrh). Ni na tom se potezu ne potroši previše snage. Krajolik nije naročit. Iznenada se pojavljuju velike hrpe plosnatoga kamena i čovjek bi, da ne zna gdje je, pomislio da se našao usred odlagališta otpadnoga kamena u nekom kamenolomu.

U kamp stižemo oko podneva, kada se ovamo vraćaju posljednji noćasnji osvajači vrha. Njihovo

Uspion prema vrhu Kilimanjara nije tehnički zahtjevan - tek na nekoliko mjesta treba se koristiti rukama, a glavna nevolja je nedostatak kisika u visinskoj zoni

13 Potok Karanga (na svahiliju kikiriki) se niže u zoni kultivacije pretvara u rijeku Karangu koja je druga najveća u sjevernoj Tanzaniji. Oko rijeke se nalaze poznate plantaže kikirikija.

nas stanje ne uvjerava u »lakoću« uspona. Nas je to čekalo sljedeće noći. Istini za volju, dovre se nitko od nas nije osjećao posebno iscrpljenim, ali na toj se visini i uoči posljednjeg uspona bilo potrebno zavući u šator i pokušati se fizički i psihički¹⁴ pripremiti.

Nakon večere odigrali smo i »najvišu« partiju bele za koju se zna. Plan je bio da odspavamo nekoliko sati, no većina nas nije uspjela »ni oka sklopiti« i već smo u 23 sata počeli s pripremama za noćni uspon. Vani nas je dočekao vruć čaj i keksi. Tijekom večeri u daljini je grmjelo i digao se jak vjetar, ali se pred sam polazak sve smirilo i raščistilo, omogućujući nam prekrasan vidik na svjetla gradića Moshija duboko u dolini ispod nas. U tom trenutku optimizam je bio na visokoj razini, a zapravo nismo bili svjesni kakav nas težak pothvat čeka.

Na završni uspon krenuli smo u ponoć u pratnji šest vodiča. Staza se uspinje do Stella Pointa manje-više istim, prilično strmim, pretkraj jako strmim nagibom i u beskrajnim kratkim serpen-

tinama. Tu noć, kao i svaku noć u sezoni¹⁵, iz kampa Barafu kreće mnogo skupina, neke manje, s jednim ili dva planinara, a neke velike kao naša ili veće, neke sat ranije, a neke sat kasnije. Jedino što vidite u mraku, visoko ispred sebe ili dolje, jesu kolonice čeonih svjetiljaka. Neke smo skupine prestizali, neke su prestizale našu. Odmor smo dobivali svakih pola sata ili 45 minuta, uz malo vode i zalogaj čokolade, te polako napredovali. Kako je tekla noć, količina zraka se smanjivala, a napor se povećavao. Malo-pomalo neki su usporavali, neki nastavljali, bilo je povraćanja, mučnine, vrtoglavice, zapravo nimalo ugodno iskustvo. U tim je trenucima jedina nit vodilja bila uhvatiti ritam nogu onoga ispred sebe i pokušati ga pratiti. Pritom samo »glava« izvlači uspon i tjera vas da nastavite. Bilo koji nepotreban pokret (ispuhivanje nosa, oblačenje ili skidanje odjeće) »košta« vas nekoliko minuta borbe za zrak. Režim je udisaj-

¹⁴ Noćni uspon na vrh izrazito je naporan i penjač se nebrojeno puta upita »što to meni treba«. U tim ćete trenucima nastaviti ako si u glavi sve dobro posložite jer će noge odraditi svoje ako vas »glava« gura dalje!

¹⁵ Budući da u ovom dijelu svijeta nema godišnjih doba, kišna razdoblja su ta koja definiraju sezone za uspon na Kili. Dva su kišna razdoblja: glavno, koje traje od kraja ožujka do polovice lipnja, te drugo, kraće, od kraja listopada do polovice prosinca. Glavna su razdoblja za uspon na Kili kolovoz i rujan te oko Božića, a ugodno je i razdoblje od polovice siječnja do kraja veljače.

Pogled s ruba kratera Kiba na sjeverno polje leda

izdisaj sa svakim korakom, ali ni to nije dovoljno. Povrh svega je hladno, jako hladno.

Ključan čimbenik za uspješan uspon jesu vodiči, koji u najkritičnijim trenucima izvlače iz vas posljednji ostatak volje za nastavak puta. Ponijet će vam i ruksak ako treba ili pomoći da iz njega dohvatite vodu ili čokoladu, sve samo da sačuvate snagu i dospijete na vrh¹⁶.

Na Stella Point¹⁷ stižemo u razmaku od petnaestak minuta. Nakon odmora sve postaje »ružičasto«: s izlaskom sunca je zatopilo i ugleдали smo vrh do kojeg odavde ima sat vremena blagog uspona po rubu kratera. Svuda oko nas

prekrasni su bijeli ledenjaci. Sada je uspjeh bio zajamčen.

Daljnji je uspon lijepa, široka i mekana staza od sitnih vulkanskih kamenčića. S lijeve strane prostire se »južno polje leda« koje obuhvaća glečere Rebmann, Decken, Kersten, Heim i Diamond, a s desne u dubini je krater Reusch. U daljini se bijele »sjeverno i istočno polje leda«.

Na vrh stižemo u 7:10. Slikamo se s hrvatskom zastavom, snimamo brojne fotografije za privatne svrhe, razgledavamo okolicu, razmjenjujemo čestitke...

Povratak u kamp Barafu vodi ponovno preko Stella Pointa, odakle se »krate« zavoji, tj. prolazi se mimo njih pravocrtno nizbrdo uglavnom kroz duboku sipinu. Vodiči to zovu »skijanje«. S lijeve strane stalno vidimo vulkan Mawenzi, a u dubini ispod sebe kamp. Spust traje dva sata, što zorno ilustrira strminu i težinu staze (7 sati za uspon, a 2 za spust!). Po dolasku u kamp Kili nas je počastio i laganim snijegom, a »ekipa« nas je dočekala čestitkama i slatkim sokom da što prije povratimo

¹⁶ Jeremy nam je više puta, pola u šali, pola ozbiljno, razlagao da je njegov cilj i cilj cijele ekipe da se uspješno popnemo na vrh jer na taj način oni osiguravaju svoj posao. Teorija je: ako mi uspijemo, doći će i drugi, i tako dalje, a oni će i dalje imati posao. To možda ne treba bukvalno shvatiti, ali kada smo uspješno obavili uspon, svi su nam od srca čestitali i bili istinski sretni.

¹⁷ Stella Point (5756 m): točka na rubu kratera Kiba na kojoj završava težak uspon koji u manje-više prilično strmom nagibu traje od kampa Barafu. Kad izađete na to mjesto znate da ste uspjeli jer do samog Uhuru Peaka vodi blaga staza rubom kratera.

Hrvatsko izaslanstvo na vrhu Kilimanjara

Ključan čimbenik za uspješan uspon jesu vodiči, koji u najkritičnijim trenucima izvlače iz vas posljednji ostatak volje za nastavak puta. Ponijet će vam i ruksak ako treba ili pomoći da iz njega dohvatite vodu ili čokoladu, sve samo da sačuvate snagu i dospijete na vrh

snagu i nastavimo put. Ipak smo uspjeli iskamčiti sat i pol više nego zaslužena odmora.

Nakon ručka polazimo iz kampa Barafu nizbrdo prema kampu Mweka, našem posljednjem na Kiliju. Staza vodi isprva kroz prašinu i vulkanski kamen, da bi se na oko 4000 metara počelo sramežljivo pojavljivati prvo raslinje. Na pola puta prolazimo kroz kamp Millennium, koji je već smješten u rijetkom šumarku. Odatle do kampa Mweka vodi krasna staza kroz sve gušće raslinje i kroz stijene.

Disanje se normalizira. Po prvi put osjećamo umor u nogama, na kraju krajeva, danas smo se pošteno nahodali. Po dolasku u kamp počela je i lagana kišica, koja je rominjala cijelu noć. Ovdje je pala još jedna partija bele, a konačno su svi spavali »kao bebe«!

Posljednji dan trekinga zapravo se svodi na spuštanje kroz kišnu šumu do njezina izlaza. Budući da varijantom preko kampa Mweka do ulaza Mweka Gate silaze s Kilija skoro sve skupine, bez obzira kojim su se putem uspinjale, na stazi je prilično prometno. Blatna je i skliska, no kako smo svi osjećali kraj i skori izlazak iz planine, spust je bio brz i kratak. Na izlazu smo trebali čekati da Geremy sredi »papirologiju« i pokupi naše certifikate¹⁸. To smo vrijeme potro-

¹⁸ Za uspješan uspon na vrh Uhuru dobiva se zlatni certifikat s vašim imenom, numeriran i potpisan od glavnog vodiča, šefa NP Kilimanjaro i direktora tanzanijskih nacionalnih parkova. Za one koji nisu išli dalje od Stella Pointa (navodno ima i takvih, iako mi nije jasno zašto odustati na toj točki odakle je samo jedan sat laganog uspona) ili Gillman's Pointa (5685 m; slična priča kao sa Stella Pointom, ali na Marangu ruti) – postoji zeleni certifikat.

Nekoliko praktičnih savjeta

Avionske karte kupite na vrijeme (barem tri mjeseca prije puta).

Kontaktirajte izravno agenciju u Tanzaniji koja će vam organizirati kompletan boravak i izlete jer ako putujete preko neke europske agencije, ona će vam naplatiti svoje usluge, a organizaciju će ionako prepustiti tanzanijskoj agenciji.

Ponesite dolare, i to obvezno one tiskane nakon 2000. godine - one starije ili neće primiti ili će vam naplatiti da ih prime. Novac mijenjajte u mjenjačnici (u Tanzaniji je moneta šiling i za jedan dolar možete ih dobiti oko 1500) jer vam pri plaćanju u dolarima obračunavaju slab tečaj. Također pripremite sitne dolare (1, 2, 5 i 10 dolara) da možete lakše funkcionirati.

Ako imate Visa karticu ponesite je jer ostale kartice uglavnom ne primaju.

Kupujete li suvenire, svakako se cjenjkajte. Prva cijena nije konačna, na kupcu je da je spusti na razumnu razinu (npr., za majicu s natpisom Kilimanjaro dobra je cijena 6 do 8 dolara). Cjenkanje nije uvredljivo.

Troškovnik

1. Aviokarte – 875 eura (oko 1200 USD) – u to su uključeni ovi letovi: Zagreb – Istanbul, Istanbul – Nairobi, Nairobi – Kilimanjaro, Zanzibar – Nairobi, Nairobi – Istanbul, Istanbul – Zagreb, i sve pristojbe.
2. Troškovi u Africi – ukupno 1900 USD – u što su uključeni: avio-karta Arusha – Zanzibar, svi transferi, treking Kilimanjaro 7 dana, hotel u Arushi (tri noći), hotel na Zanzibaru (tri noći)
3. Safari u NP Arusha – 140 USD
4. Nagrade »ekipi« s trekinga – 120 USD
5. Viza za Tanzaniju (kupuje se pri ulasku u zemlju) – 50 USD
6. Tablete: kao prevencija protiv malarije preporučuju se tablete Lariam – 300 kn ili Malaron – oko 1000 kn. Ostali troškovi odnose se na privatnu potrošnju (hranu, piće i ostalo, ovisno o individualnim potrebama).
7. Cijepljenja: žuta groznica 285 kn (obvezno), tetanus 60 kn (preporučuje se), hepatitis A i B 3×350 kn (preporučuje se općenito, ne samo prije puta u Afriku)

šili na cjenjkanje s gomilom prodavača i kupnju suvenira – majica, maski, toljaga, noževa, slika na kori banane, ogrlica, narukvica, kapa... Za dva dolara oprat će vam gojzerice zablacene od kišne šume, a palo je konačno i prvo pivo¹⁹ nakon tjedan dana (nije bilo ohlađeno kako treba, ali itekako je godilo!). Imali smo i oproštajni ručak²⁰.

Pošto smo obavili sve formalnosti, krenuli smo busom prema Arushi – najprije u agenciju gdje su nam podijeljeni certifikati, a zatim smo podijelili nagrade²¹ vodičima i nosačima. Slijedi hotel i tuš – prva je voda crna, druga smeđa, a tek treća »prolazi«. Odgovorno tvrdim: tko nije probao tjedan dana spavati u šatoru na planini bez tuša, ne zna ga ni cijeniti.

Zasluzeno slavlje u obližnjem kafiću trajalo je do kasnih sati.

Posljednja četiri dana ukratko

Na Zanzibar smo letjeli s lokalnog aerodroma Arusha, a to je opet ispala svojevrsta pustolovina jer je aerodrom sličan npr. autobusnom kolodvoru u Vrbovcu, gdje je pola piste zemljano, pola asfaltirano, a avion je kao leteći minibus (18 putnika). Zanzibar²² je ostavio dvojake dojmove: s jedne je strane teško zamisliti i opisati bijedu stanovništva, a s druge turističke poteze uz obalu, s prekrasnim plažama, grimiznim, toplim morem, hotelima, bungalovima i restorančićima. To se mora barem jednom u životu posjetiti. Cijene su prihvatljive, a mnoge su stvari za hrvatske pojmove više nego povoljne. Ovdje smo ostali četiri dana.

Put do Hrvatske bio je dugotrajan (26 sati) i naporan (četiri aerodroma, tri aviona, osam i pol sati na aerodromu u Nairobiju), no tri sata na aerodromu u Istanbulu bili su svijetla točka povratka. U Zagrebu nas je dočekalo nula stupnjeva pa smo osjetili malu nostalgiju za zanzibarskim plažama i ljetom, ali ipak – bili smo konačno kod kuće, ispunjeni neponovljivim uspomenama!

19 Postoje sljedeće vrste lokalnog piva: Kilimanjaro (nije loš), Safari (dobar), Serengeti (odličan) i kenijski Tusk (nije loš).

20 Budući da kraj obiluje bananama, pripremili su nam lokalni specijalitet: govedi gulaš sa zelenim bananama. Zelene banane skuhanе u gulašu imaju okus kao lošija kopija krumpira (nisam uživao u tom jelu, no nekolicini se svidjelo).

21 Uobičajeno je da se nagradi ekipa koja se za vas brinula za jednogjednog trekinga. Nema »cjenika« po kojem bi se mogli ravnati, pa to ostaje na vašoj slobodnoj procjeni. Mi smo skupili 120 dolara po osobi te na njih 24 podijelili ukupno 1080 dolara. Uvriježen je običaj da glavni vodič dobije najviše, a dalje se iznos smanjuje do običnih nosača, koji dobiju najmanje. Osim toga, nije loše ostaviti im dio opreme koja vam više neće trebati jer se tamo teško nabavlja, a vjerojatno je i preskupa (oprema u kojoj hodaju po Kiliju općenito je grozna, pogotovo oprema nosača), tako da rado primaju vaše hlače, kape, majice, gojzerice i ostalo te vrlo brzo možete vidjeti na njima nešto od onoga što ste im dali.

22 Zanzibar je otočje u Indijskom oceanu udaljeno 25 do 50 km od istočne obale Afrike. Sastoji se od dva veća otoka, Unguje i Pembama te mnogo manjih otočića. Unguja je najveći otok arhipelaga i kada se spominje Zanzibar obično se misli na Unguju. Na njemu se nalazi i glavni grad Zanzibar City s povijesnom jezgrom Stone City. Do ujedinjenja s Tanganjikom 1964. bio je neovisan, a i dan-danas ima određenu regionalnu autonomiju. Glavne su gospodarske grane uzgoj začinskoga bilja (klinčića, muškarnog oraščića, cimeta i papra) pa stoga Zanzibar još zovu »otokom začina«, zatim uzgoj rafije (vrsta palme od čijih se listova dobivaju vlakna od kojih se mogu izradivati razni pleteni i ini predmeti) i turizam. Ukupno zauzima površinu od 2643 četvorna kilometra i ima oko milijun stanovnika.

Priječenje Ponci

Slavko Patačko, Zagreb

Dolina Planica prostire se južno od Rateča, nedaleko od tromede Slovenije, Italije i Austrije. Od planinarskog doma u Tamaru nastavlja se kao dolina Tamar, a završava dugačkim siparom pod Jalovškim Ozebnikom. Obje doline omeđene su vrhovima koji su međusobno povezani dugačkim grebenima. Slijeva su to Mala i Velika Mojstrovka, Travnik i Šite, a s desne strane Visoka, Srednja i Zadnja Ponca te Strug, Vevnica, V koncu špica i Kotova špica.

Krešo i ja nedavno smo uzdužno prešli taj »desni« greben i svladali izazov koji je u planinarskim krugovima poznat pod nazivom *priječenje Ponci*. S grebenom se možete uhvatiti u koštac iz smjera Visoke Ponce ili od Trbiškog bivka, a postoji mogućnost da turu započnete i s Kotovog sedla. No, u tom slučaju morate računati na detalje težine III u Kotovoj špici i V koncu špici.

Mi smo odlučili započeti turu od Trbiškog bivka (bivak Tarvisio) na Robu nad Zagačami. Do njega je pak moguće doći iz Tamara preko Kotovog sedla, Koritnice ili iz Italije glasovitom feratom Via della Vita. Auto smo ostavili kod veleborne skakaonice Planice u istoimenoj dolini. Na tome mjestu počinje Triglavski nacionalni park i daljnji je promet za automobile zabranjen.

Iako bi se čovjek ovdje mogao zadržati satima, u domu u Tamaru zadržali smo se kratko. Negdje na sredini sipara pod Jalovškim Ozebnikom raskrižje je markacija: ravno prema Jalovcu, a desno na Kotovo sedlo. Dosad smo se samo onako, u prolazu, letimično osvrtni opčinjeni krajolikom, no sad smo se ipak zaustavili. Pred našim očima otvorila se razglednica s pojedinostima posloženima u savršenom skladu. Dominantni Jalovec prednjačio je i u ponudi prekrasnih slika zauzimao prvo mjesto.

Desnom strminom dižemo se ka Kotovom sedlu. Susrećemo skupinu planinara koji se vraćaju s Jalovca. S obzirom na to da smo proteklih dana slijepo vjerovali jednom portalu čija je prognoza za danas prijepodne bila kiša i samo kiša – zbog čega smo i prepolovili današnju turu u kojoj je trebao biti i Jalovec te smo iz Zagreba krenuli tek u 10:30 – pitamo ih kakvo je vrijeme bilo danas jutro. »Savršeno!« Još su dodali nešto što je išlo u prilog idealnom prijepodnevju, no mi ih više nismo čuli. Značajno smo se pogledali, progutali knedlu i još jednom spomenuli famozni portal koji nas je naveo na promjenu plana.

Pod Kotovim sedlom, podno jedne okrugle stijene, izgrađen je 2005. bivak. Ima šest kreveta

Dolina Tamar

Spremni smo za izazove Ponci

SLAVKO PATAČKO
SLAVKO PATAČKO

Trbiški bivač

Na putu je mnogo sajlji, no mnoge su u lošem stanju

Nedaleko od tromeđe Slovenije, Italije i Austrije nalaze se dolina Tamar i nad njom dva niza vrhova povezana dugačkim grebenima. Slijeva su to Mala i Velika Mojstrovka, Travnik i Šite, a s desne strane Visoka, Srednja i Zadnja Ponca te Strug, Vevnica, V koncu špica i Kotova špica

s madracima i dekama. Za silu bi u njemu moglo prenoćiti i osam planinara.

Hladni vjetar iz Tamara bio je neumoljiv, pa smo samo letimično promatrali krajolik i za neki drugi put ostavili uživanje u prizoru što ga pruža Kotovo sedlo.

Spuštamo se prema Koritnici. Na visini od 1900 metara ostavljamo markaciju koja nastavlja još niže prema Koritnici i prelazimo desno na stazu sa zapuštenom markacijom. Osim markacija, zapuštene su i sajle. Preporuka je: bolje ih ne dirati! Staza je uska, priljubljena tik uza stijenu, s vrtoglavih vidikom dolje u Koritnicu. U dijelu gdje staza priječi zapadna pobočja Kotove špice jedno je iznimno »škakljivo« mjesto: dio staze od metar do metar i pol dužine urušio se i jednostavno nestao u dubokom odronu.

Zanemarite li tih nekoliko »sitnica«, taj će vam dio staze zasigurno pružiti obilje planinarskog zadovoljstva, tim više što ćete odavde po prvi put ugledati Rob nad Zagačami s Trbiškim bivkom, koji je naš cilj toga dana.

Još nas je čekalo spuštanje širokom »grapom«, također s problematičnim osiguranjem, prije no što smo dosegli najnižu točku spuštajući se s Koto-

vog sedla, a to je 1750 metara. Hvala Bogu, što se spuštanja tiče ovo je za danas bilo sve.

Ako se ne želite upuštati u takvu pustolovinu i hodati opasnom i poluosiguranom stazom, postoji jednostavniji i lakši put do toga mjesta. Nastavite li se kretati podno Kotovog sedla prema Koritnici, doći ćete do raskrižja staza: ravno markacija za Koritnicu, a desno za Mangart, odnosno Trbiški bivač.

Još nam slijedi uspon od nekih 400 metara. Velik gubitak visine glavni je razlog zbog kojeg planinari izbjegavaju taj pristup Trbiškom bivku.

Samo dvije-tri riječi o nadmorskim visinama. Prvo krenete s parkirališta na Planici koje je na 940 m. Zatim se uspnete do Kotovog sedla na 2134 m. Slijedi spuštanje do 1750 m, a potom ponovno uspon do Roba nad Zagačami na 2150 m. Prilično »veselo«, priznat ćete!

Gore, gdje započinje sipar, vidljiva je u okolini stijeni golemo markacija koja očito služi kao orijentir. Velika je otprilike kao prosječna ljudska glava. Za usporedbu je poslužila glava mojeg pajdaša Kreše.

Napokon, evo nas na cilju: Trbiški bivač iliti Bivač Tarvisio na Robu nad Zagačami. Prebojili su ga, sad je crven. Kad sam 2002. bio ovdje bio

Prijatelj Krešo i ja nedavno smo svladali izazov koji je u planinarskim krugovima poznat pod nazivom priječenje Ponci. S grebenom se možete uhvatiti u koštac iz smjera Visoke Ponce ili od Trbiškog bivka, a postoji i mogućnost da turu započnete i s Kotovog sedla

SLAVKO PATAČKO
SLAVKO PATAČKO

Na Velikoj Ponci

Vidik prema Škrlatici i Prisojniku

je srebrne boje. Crvenkast odsjaj zalazećeg sunca na stijeni Jalovca, Koritnica u mraku, prva svjetla negdje u Italiji, crni obrisi našega grebena i pun mjesec sa zvijezdom Danicom. Rastanak s današnjim danom. Odlazimo na počinak.

Ne pamtim kad sam se posljednji put tako naspavao. Legli smo u 20:30 i zahvaljujući tabletama za spavanje odmah i zaspali, a probudili se malo prije 7 sati. U bivku je uz nas noćilo i dvoje Talijana. Oni su jučer »obavili« Ponce iz suprotnoga smjera. Ovaj bivak ima devet ležaja opremljenih madracima i dekama, no mi smo ipak imali vreće. Možete zamisliti »frku« koja bi nastala da smo došli gore i našli bivak popunjen. Morali bismo spavati vani. Brrrrrr...! Odmah me hvata jeza. A to se može lako dogoditi. Jednom nas je ovdje spavalo trinaestero. Ne pitajte kako je to izgledalo! Tu je i stolić s dvije klupice. Kreveti su priljubljeni uza zid bivka i kad se spuste, više nema mjesta za kretanje.

Izlazimo. Vedro je, ali opasno hladno, otprilike oko ništice. Za uspomenu i dugo sjećanje snimka s Talijanom ispred bivka, a onda polazak, pa što Bog da!

Pod Vevnicom navlačimo osiguranje. Više nema šale. Stavljamo i kacige. Ma, ljudi moji, stvarno je hladno! Odmah na početku penjemo »dvce«. Tu smo negdje prije nekoliko godina Tom, Ante i ja odustali zbog zaleđene stijene. Da je temperatura još koji stupanj niža, bilo bi opet drž-nedaj! Po stijeni stalno curka voda i da se smrzne ne znam kako bismo prošli.

Ubrzo dolazimo do ključnog mjesta prije izlaska na sedlo između Vevnice i V koncu špice – stijena je prevjesna, a pokidana sajla pokrpana je tankom zamkicom koja je samo, onako, prebačena preko manjega kamena. Grozno!

Kao i svi vrhovi u tom nizu i Vevnica je predi-van vidikovac. Ujedno je i najviša, 2343 m. Jalovec i Mangart, Strug i Ponce, a tamo preko Mala i Velika Mojstrovka, Travniki i Šite, sve je tu. Prekrasno!

Na drugu stranu, prema Strugu, Vevnica je dobro osigurana, no to »dobro« nemojte shvatiti doslovno jer baš ondje gdje je trebalo postaviti besprijekorno osiguranje – ili ga nema ili je sajla na koju se osiguravate sasvim labava! Kad se uhvatite za takvu sajlu tijelo vam i prije nego što se snađete inercijom krene za pozadinom koja već

dobrano visi nad provalijom. Zanimljivo, nema što! Na sreću, ipak je dobro pričvršćena klinovima. Ferata je stvarno »opaka« pa svojom ljepotom i težinom može ravnopravno stati uz bok razvikanijim feratama u Julijskim Alpama.

Evo nas na Strugu! Slikamo se pored graničnog stupa. Naime, cijelim grebenom pruža se slovensko-talijanska granica. Nekoliko puta susreli smo graničare i ne znam zašto nas nisu tražili putovnice.

Penjanje se nastavlja. Sve dvice, a detalji možda i trice. Ludo, ludo! A ovoliko hrđavih, pokidanih i potpuno neupotrebljivih sajli nisam vidio ni na željeznom otpadu u Zagrebu. Pitanje koje se nameće samo po sebi: zašto nitko ne obnavlja te

morali smo se vratiti do Srednje Ponce, da bismo s nje sišli u Tamar. Vrijeme je i dalje baš onakvo kakvo i treba biti za ovu turu, jednom riječju – postojano. U protivnom, ovdje nemate što tražiti.

Staza od Srednje Ponce na Visoku Poncu vodi preko Planiške škrbine. Opet najprije spuštanje pa uspinjanje. Više i ne znam koliko smo to puta danas činili. No, ovo je sad posljednji put, u stvari pretposljednji jer ćemo to morati ponoviti u povratku.

A onda smo napokon, nakon više od šest sati dobre »penjače«, ali i »uživancije«, stupili na Visoku Poncu (2274 m). Na Srednjoj Ponci dobro smo se odmorili, još jednom pogledom preletjeli duž grebena i potom se okrenuli ka Tamaru.

Ne postoje riječi koje mogu opisati ljepotu večernjeg prizora koji smo doživjeli na Trbiškom bivku na Robu nad Zagačami: crvenkast odsjaj zalazećeg sunca na stijeni Jalovca, Koritnica u mraku, prva svjetla negdje u Italiji, crni obrisi našega grebena i pun mjesec sa zvijezdom Danicom

zapuštene sajle, ostavljene zubu vremena? Možda bi bilo dobro pitati neko planinarsko društvo koje gravitira tom području.

Posljednji je, a možda i najteži dio cijelog puta, prijelaz preko Rdeće škrbine, koja dijeli greben između Zadnje i Srednje Ponce. I ovdje je postavljena sajla koja je nekad zasigurno služila svrsi, ali sad i za nju vrijedi pravilo koje se odnosi na većinu drugih – ne diraj ako ti je život mio! Da biste prošli škrbinu i dosegнули manje sedlo, prvo vas čeka travnata okomica, koja je takvog nagiba da vam se od muke doslovno digne kosa na glavi, a potom slijedi priječnica u obliku stazice ne šire od pedlja. Sada, kad je praktično sve gotovo, mogu ustvrditi da je mnogo bolje priječenje započeti na Visokoj Ponci jer spomenutu pojedinost i feratu u Vevnici – penjete, a to je mnogo lakše od spuštanja.

Na Srednjoj Ponci gotovo da se i nismo zadržavali. Na povratku s Visoke Ponce ovdje ćemo se duže zadržati. Ako sam vas malo zbunio s ovim »na povratku«, da objasnim: na Visokoj Ponci greben završava (nisam siguran može li se nastaviti prema Maloj Ponci) i s nje se staza (ferata) spušta prema Italiji, dok do doma u Tamaru vodi staza sa Srednje Ponce. S obzirom na to da smo priječenje svakako htjeli završiti na Visokoj Ponci,

WWW.IZFOTELJE.COM
WEB DUĆAN 0-24 SEDAM DANA U TJEDNU
WWW.IZFOTELJE.COM
Ne gubite vrijeme od boravka u prirodi. Što vam treba naručujte u bilo koje vrijeme, u udobnosti vlastitog doma uz šalicu omiljenog napitka.

NOĆNI MONOKULARI DALEKOZORI
Više informacija na
WWW.LAPIS-PLUS.HR ili
WWW.IZFOTELJE.COM
LAPIS PLUS
WWW.LAPIS-PLUS.HR
TEL:01/4868-785
Veliki izbor odjeće, obuće, torbi, ruksaka, noževa, kompasa, dalekozora

YUKON PRO-LUX EAST AIM SIMMONS WEAVER Pace IP BlackBird

VRH

Poštak (1425 m)

Poštak je lijep razgledan vrh s tri krševite glavice. Najviša točka je mala zaravan, u čijoj se blizini padina počinje naglo obrušavati na sjeverozapadnu stranu. Na brojnim kartama Poštak je označen imenom Kečina kosa, no među planinarima prevladao je naziv Poštak. Poštak je gotovo u cijelosti prekriven prostranim travnjacima, s malo šume i mnogo krških obilježja. Iz daljine se posebno ističe po strmoj, gotovo odsječenoj padini ispod vrha. Osim zbog širokih vidika, planinarski je zanimljiv zbog prirodnog parka neobičnih kamenih skulptura na travnatoj padini pokraj markirane staze, na visini od 1200 metara. Geolozi objašnjavaju njihov postanak eolskom erozijom, tvrdeći da je bura izbrusila kamen noseći oštra zrnca dolomitnog pijeska, a ostali su samo tvrđi dijelovi stijene.

Vidik: Vidik s vrha pruža se na južni Velebit, livade oko Gutešina vrha, Illicu, Osječenicu i Dinaru

Koordinate: N 44° 34' 44.1" E 15° 52' 33.2"

Žig: Metalni žig nalazi se na stijeni 30 m ispod vrha

Prilaz: ž. st. Zrmanja kod Otrića ^{2h}

Poštak **2 h**

Postoji samo jedan prilaz, ugodan i ujednačen uspon od ž. st. Zrmanja kod Otrića. Stanica se nalazi 100 m od stare ceste Zagreb – Split, između Gračaca i Knina. Na travnatom terenu markacije su manjkave, ali orijentacija nije teška. U podnožju stijena, na gornjem rubu livada, nalazi se skupina kamenih monolita, prepoznatljivo obilježje Poštaka. Od njih do vrha stiže se za 30' uspona.

ALAN ČAPLAR

U svakom broju predstavljamo planinarske kuće, obilaznice, vrhove Hrvatske planinarske obilaznice, zanimljive internetske stranice i poneku zanimljivost iz prošlosti

Samoborska obilaznica

Tip obilaznice: točkasta

Osnovana: 1958.

Minimalno vrijeme

obilaska: 2 dana

Broj KT-a: 17

KT: Samoborski muzej, pl. dom Maks Plotnikov, Plešivica, Gajev kamen, pl. dom Željezničar, pl. dom Veliki Dol, Veliki Črnc, Lipovec grad, Šoićeva kuća, pl. dom Japetić, Japetić vrh, gostinjac sv. Bernarda, Slani dol – Eko centar, Grgosova špilja, Noršić selo, gradina Tuščak, pl. kuća Scout u Koretićima

Uvjet za priznanje:

obilazak 12 KT

Upravljač: HPD Japetić Samobor

Informacije: internetske stranice društva, Zdenko Kristijan 01/33-62-886

Kada neko gorje ima tako dugu i bogatu planinarsku prošlost sasvim je logično da ima i svoju planinarsku obilaznicu. Premda Samoborsko gorje ne prelazi visinu od 1000 metara, na Samoborskoj obilaznici ima i vrlo strmih uspona, ali i prekrasnih putova po livadama koje obiluju cvijećem. Kada se tome dodaju stare gradine, špilje i vrlo daleki vidici dobivamo goru i planinarsku obilaznicu kojima se planinari vrlo rado vraćaju. HPD »Japetić« iz Samobora ovu je obilaznicu otvorilo 1958. godine pod nazivom »Kružni planinarski put kroz Samoborsko gorje«, a do sada je uručeno oko 6000 značaka.

Na Samoborskoj obilaznici ima čak sedam planinarskih domova od kojih pet nudi svježe kuhane obroke. Posebno je ukusna pileća juha s gris knedlima, ali i specijalitet kraja rudarska greblica. Svi koji ne znaju kako se nekad veselilo i pjevalo u planinarskim domovima trebaju posjetiti dom »Željezničar« na Oštrcu koji najbolje čuva tu staru planinarsku atmosferu; navečer kada planinari krenu kući vesela planinarska pjesma odjekuje cijelom dolinom iznad Ruda. Obilazak Samoborske obilaznice je doživljaj koji će vas ispuniti u svakom pogledu.

Faruk Islamović

ALAN ČAPLAR

PLANINARSKA KUĆA

Brezovac (1050 m) na Dinari

Planinarska kuća Brezovac (1050 m) nalazi se u šumi, na rubu prostranog dolca Brezovca, sjeverozapadno od glavnog vrha Dinare. Brezovac je maleno planinsko naselje u kojem je danas još u upotrebi desetak vikendaških kuća. Planinarska kuća u prizemlju ima tri prostorije, od kojih je jedna uređena kao blagovaonica, a na katu su dvije spavaonice. Uz kuću je cisterna s pitkom vodom. Kuća je glavno uporište za uspon na najviši vrh Hrvatske iz smjera Knina.

INFO

Otvorena: po dogovoru

Opskrbljena: ne

Mjesta za noćenje: 50

Upravlja: HPD Dinara, Knin

Informacije: Perica Šimić
091/89-13-506

Prilaz vozilom: iz Knina kroz zaselak Guge do Suvog polja (Markov grob). Cesta od Guga je makadamska, a od Markova groba samo za terenska vozila (2 h pješice do kuće)

ALAN ČAPLAR

Vidik iz Noršić Sela prema Oštrcu

www.hpd-dubrovnik.hr

Web HPD-a »Dubrovnik« formiran je poput bloga i sadrži kratke najave izleta koji se organiziraju u društvu, ali i značajnijih akcija drugih hrvatskih planinarskih društava. Zainteresiranim Dubrovčanima koji još nisu članovi društva namijenjen je kutak pod naslovom »Pridružite nam se!«. Na toj stranici moguće je preuzeti elektroničku pristupnicu za učlanjenje u društvo. Web sadrži i kratke izvještaje i fotografije s proteklih izleta te prostor za razne obavijesti. Sve u svemu, skroman ali uredno organiziran i zanimljiv web dubrovačkih planinara!

www.hpd-dubrovnik.hr

IZ PLANINARSKJE PROŠLOSTI

Fenomen Anića kuka - alpinistički eldorado u Velikoj Paklenici

Nakon Klekove stijene, glavna uloga u razvoju hrvatskog alpinizma pripada Anića kuku i okolnim stijenama u Velikoj Paklenici koje su zbog izvanrednih penjačkih mogućnosti postale alpinistički eldorado poznat u zemlji i inozemstvu. Stijene je otkrio 1938. HPD-ov penjački par Ladislav Kukovec i Dragutin Brahm, ali je prvi pokušaj uspona tragično završio: Brahm je 27. lipnja u stijeni pao i poginuo. Godine 1940. su Slavko Brezovečki i Marijan Dragman izveli uspon po Brahmovu planu i smjer nazvali Brahmovim. Anića kuk su ponovno »otkrili« tek 1957. članovi AO-a »Mosor« (Mosoraški smjer) i PDS-a Velebit (Velebitaški smjer). Idućih godina Anića kuk postupno postaje stijena broj jedan u Hrvatskoj, pogotovo nakon spektakularnog uspona kroz prevjesni Brid Klina koji je trajao sedam dana (B. Aleraj i M. Čepelak, 1973). Popularizaciji Paklenice najviše je pridonio godišnji organizirani prvosvibanjski alpinistički skup s kojim su započeli 1960. članovi PDS-a »Velebit«, a poslije je taj skup prerastao u republički, pa na kraju u internacionalni. Danas traje po tjeđan dana, a

ROBERT SMOLEC

Anića kuk u Velikoj Paklenici

pojedinih godina okupljalo se i više od tisuću penjača iz raznih europskih zemalja. U Anića kuku i okolici ispenjano je i opisano na stotine prvenstvenih smjerova, a Paklenici su pisala sva važnija europska planinarska glasila, a u novije doba tu nalaze bogate mogućnosti i športski penjači tako da se NP Paklenica postupno počela poistovjetivati s »penjačkim rajem«.

Vremeplov

1. 7. 1974. u Delnicama počela Opća skupština UIAA

4. 7. 1852. u časopisu »Neven« objavljena »Zora na Učki«, prvi hrvatski planinarski putopis

4. 7. 1969. otvoren Velebitski planinarski put

7. 7. 1889. sagrađena željezna piramida na Sljemenu koja je 1960. preseljena na vrh Japetića

17. 7. 1907. istraživač velebitske flore Arpad Degen otkrio Degeniu velebiticu

24. 7. 1899. u Zadru osnovano PTD »Liburnia«

25. 7. 1953. na Plitvicama održan prvi slet hrvatskih planinara

1. 8. 1952. E. Hanzer i V. Šantek prvi Hrvati koji penju Čopov steber u stijeni Triglava

7. 8. 1993. hrvatski speleolozi spustili se na dno Lukine jame na Velebitu, tada osme po dubini u svijetu (–1355 m)

8. 8. 1786. dr. Michel Pacard i vodič Jacques Balmat prvi su se popeli na Mont Blanc (4810 m)

Dani dalmatinskih planinara 2011.

HPD »Imotski« bio je 21. i 22. svibnja organizatorom i domaćinom Dana dalmatinskih planinara. Skup je održan uz pokroviteljstvo Turističke zajednice Imotski, Grada Imotskog i Javne ustanove za upravljanje prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije.

Na dvodnevnom skupu sudjelovalo je oko 450 planinara iz 28 planinarskih društava iz svih krajeva Dalmacije, od Šibenika do Dubrovnika, uz goste planinare iz Zagreba, Samobora, Koprivnice, Belišća i susjedne Bosne i Hercegovine te sigurnosnu potporu pripadnika HGSS-a Stanice Makarska. U ime HPS-a i HPD-a »Vihor« skup je pozdravio Vladimir Horvat, a otvorio ga je predsjednik HPD-a »Imotski« Veljko Ujević zaželjevši svim planinarima dobrodošlicu i ugodan boravak u Imotskoj krajini.

Okupljeni u prekrasnom okruženju improviziranoga šatorskoga kampa u kanjonu Badnjevice i u neposrednoj blizini Zelenog jezera, planinari su u skladu s programom obilazili prirodne ljepote Imotske krajine. Imotski planinari ponudili su odlično pripremljene kružne staze oko poznatih krških fenomena Crvenoga, Modrog i Lokvičkih jezera, kao i kanjona Badnjevice. Premda odlično markirane i osigurane, staze su se pokazale prilično zahtjevnima pa je obilazak trajao nešto duže od predviđena četiri sata. Domaćini su u kampu priredili zabavni program, uz bogat domjenak i glazbu. Ni dugotrajna kiša koja je pratila skup tijekom subote nije

JOŠKO VUKOSAV

Planinari na putu povrh imotskih jezera

uspjela pokvariti odličan ugođaj uz logorsku vatru koja je trajala do sitnih sati.

Po mišljenju svih sudionika, dvodnevno druženje ostalo je u sjećanju svim planinarima kao ugodno

JOŠKO VUKOSAV

Dani dalmatinskih planinara 21. i 22. svibnja u Imotskom

i odlično pripremljeno pa nisu štedjeli s pohvalama domaćinu. Svi su izrazili zahvalnost na srdačnom prijemu i dobrodošlici, a posebno su bili oduševljeni prirodnim ljepotama.

Zahvaljujemo svim planinarima i gostima koji su se odazvali pozivu na ovaj skup, kao i svim dobrim ljudima koji su na bilo kakav način pomogli pri organiziranju Dana dalmatinskih planinara. Joško Vukosav

Poučna planinarska staza »Šuma Striborova« u Rijeci

Planinarsko društvo »Kamenjak« iz Rijeke uredilo je u šumovitom riječkom predjelu Bivio poučnu planinarsku stazu »Šuma Striborova«. Staza je uređena u suradnji s Gradskom knjižnicom Rijeka, Dječjim odjelom »Stribor«. Prvobitno ju je markirao pok. Josip Colnar, autor obilaznice »Kroz Pakleno do Nebesa«. Ciljevi zajedničkog projekta bili su upoznavanje djece s ljepotama šume i knjige, provođenje nastavnog programa vrtičkih grupa i školskih odjela, prepoznavanje planinarskih markacija itd.

Pripremljen je i tiskan mali besplatni dnevnik s vodičem u 2000 primjeraka, u kojem djeca mogu nacrtati ili napisati nešto vezano uz poučnu stazu. Na otvorenju 30. travnja sudjelovalo je oko 150 djece, roditelja, teta, učiteljica, djedova i baka, uz veliko zanimanje medija.

Ovim projektom PD »Kamenjak« upotpunjuje svoju »obrazovnu vertikalnu«. Naime, društvo već dugi niz godina organizira opću planinarsku školu za planinare Rijeke i Primorsko-goranske županije, prema

Alica Kolarić i djeca na poučnoj planinarskoj stazi »Šuma Striborova«

programu HPS-a. U »Kamenjaku« djeluje i visokogorski odsjek koji osposobljava članove za sigurno kretanje zahtjevnim terenom i u teškim vremenskim uvjetima. Također, u nekoliko osnovnih škola provodi se program male planinarske škole za učenike viših razreda.

Poučna staza »Šuma Striborova« sada postaje dio Kamenjakove male planinarske škole, namijenjene prvenstveno najmlađim planinarima.

Boris Kurilić

Svečano
otvorenje
poučne
planinarske
staze »Šuma
Striborova«

Polaznici i voditelji planinarske škole PD-a »Kamenjak« pred planinarskom kućom »Frbežari« u Tršću

Uspješna planinarska škola u Rijeci

PD »Kamenjak« održao je u srijedu 30. ožujka u velikoj sali Filodrammatice na riječkom Korzu svoju redovnu skupštinu. Bila je to prilika da se uruče diplome polaznicima netom završene opće planinarske škole. Školu je završilo 25 planinara – po jedan polaznik iz PD-a »Pliš«, »Strilež« i »Petehovac«, dva polaznika iz PD-a »Viškovo« te 20 polaznika iz PD-a »Kamenjak«. Svim planinarskim diplomcima još jednom čestitamo sa željom da nastave uspješan rad u svojim matičnim društvima.

Verdan Grubelić

terenu i za samostalno organiziranje tura i penjačkih uspona. Alpinističko školovanje trajalo je gotovo dva i pol mjeseca, a penjali smo na Okiću, Klancu, Veloj Peši, Bačić kuku, Kleku i u nezaobilaznoj Paklenici. Tijekom škole ispenjana su ukupno 53 smjera, i to 38 u Paklenici te 15 na Bačić kuku i Kleku.

Programom predavanja – koji je obuhvaćao planinarsku organizaciju, alpinističku opremu, poznavanje planina, povijest, značenje i sadržaj planinarstva i alpinizma, orijentaciju, prognozu vremena, pripremu i izvedbu penjačkog uspona, opasnosti u planinama,

Ljetna alpinistička škola karlovačkoga »Dubovca«

Alpinistički odsjek Planinarskog društva »Dubovac« iz Karlovca organizirao je još jednu ljetnu alpinističku školu, koja je nakon brojnih predavanja, vježbi i terena završila 24. svibnja, kad je održan završni, teorijski dio ispita. Praktični dio ispita održan je u Paklenici, 14. i 15. svibnja. U Paklenici je svatko od polaznika ispenjao najmanje dva smjera, kao prvi i kao drugi penjač. Škola je radila u skladu s programom o školovanju kadrova Komisije za alpinizam HPS-a.

Vodio ju je Željko Ivasić, a predavači i instruktori bili su Darko Berljak, Neven Bočić, Petar Mišković, dr. Maja Bujević Grba, Siniša Brkić, Dinko Friščić, Ivana Furlić, Dinka Maričić, Marino Ivasić, Goran Zlonoga, Veljko Zinaja, Darko Grba, Jadranko Jagodić i Igor Manojlović.

U školi, koja je trajala od 15. ožujka do 24. svibnja, polaznici su stekli osnovna znanja iz alpinizma te su osposobljeni za sigurno kretanje po nepristupačnom

Priprema za alpinističke vježbe na Bačić kuku

Polaznici i voditelji alpinističke škole PD-a »Dubovac« pod Okićem u Samoborskom gorju

ZELJKO VASIĆ

prvu pomoć, ljetnu penjačku tehniku, ocjene i opise penjačkih uspona, bivakiranje i logorovanje – predavači su približili alpinizam zainteresiranim polaznicima škole. Osim predavanja, jednom tjedno održavale su se vježbe i ponavljalo se gradivo na umjetnoj stijeni u dvorani.

Od 16 upisanih polaznika, 13 ih je uspješno završilo školu: Vesna Štraus, Josip Car, Katarina Abramović, Ana Abramović, Perica Hrnjak, Nataša Muža, Ljupka Latinović, Leon Hrnjak, Zoran Potkrajac, Mirna Mateša Rade, Sanja Zrinjanin, Mateja Jakovčić i Nevena Bončić. Bila je to vrlo »ženstvena« škola jer ju je pohađalo čak 11 polaznica! Jedna je od posebnosti škole i razmjerno velik broj ispenjanih smjerova te njezina »obiteljska crta«. Naime, u ovoj su školi penjali otac i sin, majka i kćer te dvije sestre. Svi smo se ugodno družili, danima i noćima... Da se ne bi pomislilo kako se škola sastojala samo od polaznica i polaznika, treba spomenuti i instruktore, koji su velikodušno sudjelovali u stvaranju nove generacije penjača. Iskustvom, savjetima i strpljivošću bili su prisutni u svakom našem smjeru.

Nadamo se da je svima bilo ugodno stvarati još jednu alpinističku priču te da će i ova dobiti svoj uspješni nastavak!

Ana Abramović

Prvi planinarski izlet udruge »Transplant«

U nedjelju 3. travnja pozvana sam u planinarski dom »Gračar« na Sljemenu na druženje i planinarski izlet udruge »Transplant« koja okuplja osobe s transplantiranim organom i one koji su darivali organ te članove njihovih obitelji i ljude dobre volje koji

pomažu u radu udruge. Ljepota proljetnog dana i rascvalo cvijeće navelo me na razmišljanje kako sam od početka proljeća u svom vrtu presadila na stotine cvjetova, kupina, jagoda i malina. Uživam u tome svaki lijepi dan proljeća. Toliko sam puta presađivala da bih to znala učiniti i zatvorenih očiju. U toploj, mirisnoj zemlji iskopam rupicu, prigrlim joj biljku, nježno zagrnem zemljom, malo pritisnem kao da milujem djetesce, napojim vodom. Uistinu jednostavno. U tom trenutku i život bude jednostavan, spreman bujati, rasti, davati plodove, uveseljavati. No dragim ljudima koje sam upoznala u udruzi »presađivanje« koje je njima život značilo nije bilo tako jednostavno.

Udruga »Transplant« osnovana je 2005. na poticaj Mirele Pandžić, Tanje Watz i pokojnog Berislava Modrića. Njima samima bila je potrebna pomoć za vrijeme čekanja na organ za transplantaciju, za vrijeme operacije i oporavka. Udruga raznim djelatnostima podiže svijest o darivanju organa i organizira stručne radionice za svoje članove. Osobe s transplantiranim organima nastoje putem sportskih aktivnosti obavještavati javnost o potrebi darivanja organa. Priređuju se sportske igre transplantiranih koje su podignute na međunarodnu razinu. Članovi udruge ponosni su osvajači medalja u plivanju, boćanju, bowlingu i tenisu. Godine 2012. Hrvatska će biti domaćin svjetskih igara transplantiranih i dijaliziranih osoba, a udruga »Transplant« njihov glavni organizator.

Na poticaj Dražena Zemuna, planinara s transplantiranim srcem, člana PD-a »Kalnik« iz Križevaca, i Tomislava Žuljevića, s transplantiranim bubregom, člana HPD-a »Vitez« iz BiH, prošle se godine rodila

zamisao o osnivanju planinarske sekcije u udruzi. Od rađanja zamisli do njena ostvarenja nije prošlo mnogo vremena jer inicijatori znaju koliko planinarenje i boravak u prirodi koriste zdravlju. Svaki put kad krenete već poznatom stazom ili na vrh koji vam se nepoznat smiješi osjećate novu radost u grudima, novu lakoću u nogama, spremni ste za još veću radost koju ćete doživjeti kad vam se otvori vidik s vrha. Svaka nedaća čini se tada premostivom i kao da u tom trenutku čovjek pronađe markacije u svome srcu i mislima za sretniji život. Lijepo je znati da ljudi koji su dobili životne bitke traže radost života u planini.

Ne čudi da je Medvednica odabrana za prvi planinarski izlet novoosnovane Sekcije. Kao pravi darovani organ stoji ponad Zagreba darujući mu svakodnevno čist zrak i čistu vodu koja se njegovim potocima slijeva u korito Save.

Kad sam se te nedjelje približavala »Grafičaru«, sljemenska šuma izradila je tom prigodom posebne cvjetne markacije. Nije bilo proljetnice koja nije cvala u svojem najljepšem izdanju mirisa i boja. Članovi udruge i njihovi gosti iz HPD-a »Vitez«, PD-a »Kalnik«, HPD-a »Lipa« i HPD-a »Bilo« već su od doma »Grafičar« kretali na svoj prvi planinarski izlet stazama sljemenskih proljetnica, preko vrha Sljemena i Činovničke livade do Hunjke i natrag do »Grafičara«. Druga je skupina posjetila rudnik Zrinskih gdje se još i danas u skučenom prostoru rudničkog labirinta može osjetiti težina rudarskog rada u doba kad su vrijedne ruke tražile rudu galenit, koja sjaji od srebra što ga sadrži. Nakon rudnika krenuli smo prema kapelici svetog Jakoba, s koje se pruža predivan pogled na Zagreb, i

to nam je vratilo snagu potrebnu da se vratimo do doma. Kod doma smo se ponovno sastali i dogovorili nove izlete: Golica, Vlašić, Kalnik, a na kraju godine vraćamo se na Medvednicu, gdje smo započeli ovu planinarsku priču.

Smiješak je bio na mom licu dok sam gledala nove planinare. Znala sam: jednom planinar, zauvijek planinar.

Prekrasan dan i još ljepši doživljaj, uz geslo udruge: »Reci da životu!« vraćaju mi misli na početak proljeća, proljetne poslove koji me ispunjavaju srećom i promišljanjem da najljepši vrt niče u nama samima. Potpunu slobodu i sreću možemo doživjeti samo ako smo njegove plodove spremni podijeliti s drugima. Stoga nježite svoj vrt, planinarite i recite da životu.

Anica Hrlec

50 godina Sekcije društvenih izleta u HPD-u »Zagreb-Matica«

Povodom 50. godišnjice osnutka Sekcije društvenih izleta HPD-a »Zagreb-Matica« izveden je u nedjelju 13. ožujka zajednički izlet u Hrvatsko zagorje za sve generacije. Tom smo prigodom pozvali i svoje starije članove, koji gotovo više i ne planinare. Manji se dio njih i odazvao pozivu. Stoga smo angažirali i dva autobusa: jedan za kulturološku varijantu, za one članove koji više ne mogu mnogo hodati, i drugi za planinarsko-kulturološku varijantu. Stariji članovi posjetili su tako Augustinčićevu galeriju, crkvu i dio Franjevačkog samostana u Klanjcu, a okrijepili se u restoranu u Zelenjaku, u blizini spomenika Lijepoj Našoj. U Risvici su posjetili galeriju Popijač, u Kumrovcu Etno selo, a u Pregradi muzej. Druga skupina, u boljoj kondiciji, koja je autobusom došla izravno u Pregradu, najprije je posjetila muzej, a onda planinarila po Kostelskom gorju, i to u tri varijante, s više ili manje hodanja. Obje su skupine posjetile ruševine Kostel-grada, a na kraju su se svi sastali u Vinagori, u župnoj crkvi Marije od pohoda. Tamo smo bili i na domjenku kod župnika vlč. Bogdanića. Odanle smo s oba autobusa otišli na zajednički kasni ručak u restoran »Preša« u Krapini, gdje je pročelnik Sekcije Draško Toplak održao kratak pozdravni govor.

Uspješnosti izleta pridonijelo je i lijepo vrijeme pa je sve prošlo u dobrom ozračju. Kako je izlet bio organiziran s dva autobusa i s više varijanti na terenu, bilo je angažirano i više vodiča: Božica Denona Bambić, Milan Vujnović i Đurđica Premužić, a glavna organizatorica bila je Dragica Jedvaj.

Draško Toplak

Put prijateljstva Snježnik - Snežnik

Sad već davnog 6. srpnja 1975. godine postavljanjem zadnjih markacija na Snježniku svečano je otvoren Put pijateljstva Snježnik – Snežnik. To je trebao biti planinarski doprinos 30. godišnjici oslobođenja tadaš-

Članovi udruge »Transplant« i njihovi gosti kod planinarskog doma »Grafičar« na Medvednici

Međunarodni susret na visokoj razini - hrvatski i slovenski planinari na visoravni Gumance iznad Klane

nje države od fašističkih okupatora i pripojenja Istre i dijelova slovenske Primorske matici. Put su označila i njime upravljala dva planinarska društva - PD »Ilirska Bistrica« na slovenskoj strani i PD »Platak« iz Rijeke na hrvatskoj strani. Obilaznica je bila vezna, sa šest kontrolnih točaka, po tri na obje strane granice.

Nakon osamostaljenja obje države granicom među njima je prekinuta mogućnost veznog obilaska kontrolnih točaka. Time je put izgubio na važnosti, a suradnja među društvima gotovo se ugasila. Neovisno o tome Put prijateljstva se još uvijek nalazi na popisu obilaznica kojima upravlja PZS, dok je iz takvog popisa HPS-a izbrisan. Dnevnike i značke je još uvijek moguće dobiti u društvima sljednicima ondašnjih osnivača. U Ilirskoj Bistrici je to PD »Snežnik«, a u Rijeci HPD »Platak«. Međutim, granicu nije moguće prijeći na području između Čabranske i Klske police, već samo na službenim međunarodnim graničnim prijelazima. I stanje puta na terenu nije posebno dobro. Markacije su oblijedile, a nema više ni pelata. Na hrvatskoj strani tom trasom je proveden dio Goranskog planinarskog puta pa planinari koriste njegovu infrastrukturu.

Da bi obnovili stara planinarska prijateljstva i sve pripremili za buduću obnovu puta koji prolazi i povezuje najljepše predjele Gorskog kotara i nepreglednih šuma gotovo 1800 metara visokog Snežnika članovi PD-a »Snežnik« iz Ilirske Bistrice te planinarskih društava »Kamenjak«, »Platak« i planinarske skupine »Bazovica« iz Rijeke potrudili su se 4. lipnja ove godine organizirati susret na granici između Čabranske i Klske police. Granične policije obju država su dale potrebne dozvole. Na dogovoreno mjesto su riječki planinari pristigli s gotovo trideset kilometara udaljenog Platka, a slovenski planinari spustili su se s vrha Snežnika. U dolasku ih nije spriječio ni susret licem u lice s medvjedom i njezinim mladuncem. Pohodu su se s hrvatske strane priključili i članovi planinarskih društava »Duga«, »Učka« i »Opatija«, a sa slovenske strane i predstavnici Obalnoga planinarskog društva iz Kopra. Susret je zaključen na granici na Gumancu iznad Klane. Dogovoreno je da će se slične akcije organizirati i dalje kako bi se u trenutku pomicanja šengenskog režima prema istoku put mogao ponovno otvoriti.

Darko Mohar

15. - 17. 7. Memorijalni skup »Ivica Plazonić«

Masna Luka, Blidinje jezero, BiH
HPD »Malačka - Donja Kaštela«, Kaštel Stari
Filip Balić, 098/311-797, filipba@net.hr

16. - 17. 7. Izlet na Triglav

Triglav (preko Praga, spust na Rudno polje)
Stanica planinarskih vodiča Karlovac
Dražen Lovreček, 098/356-386

17. 7. Ljetni pohod Vinica – Martinščak

Vinica, Martinščak, pl. kuća »Mladen Polović«
HPD »Vinica«, Duga Resa
Borislav Kranjčević, 098/871-051;
Antun Goldašić, 099/40-40-743; www.hpd-vinica.hr

17. 7. U pohode planinčicama na sjevernom Velebitu

Sjeverni Velebit, Zavižan, Mali Rajinac
PED »Planinčice«, Zagreb
Đenka Špralja, 098/511-580

23. 7. Kaštelansko kulturno ljeto

Kaštel Stari
HPD »Malačka - Donja Kaštela«, Kaštel Stari
Petar Penga, 098/95-35-834

23. 7. Hodočašće Svetom Iliji na Biokovu

Biokovo, Sveti Ilija
HPD »Sveti Jure«, Zagvozd
Stjepan Roglić, stjepan.roglic1@st.t-com.hr

24. 7. Otvorenje Opatijske obilaznice

Opatija
PD »Opatija«, Opatija
Damir Barić, 099/68-09-492, pdopatija@yahoo.com

29. - 31. 7. Logorovanje na Mrkvištu

Srednji Velebit, pl. kuća »Mrkvište«
HPD »Zavižan«, Senj
Neda Turina, 098/755-200

30. 7. Hodočašće Svetom Juri na Biokovu

Biokovo, Sveti Jure
HPD »Sveti Jure«, Zagvozd
Stjepan Roglić, stjepan.roglic1@st.t-com.hr

U kolovozu - 4. planinarski »Špancir-pohod«

Varaždinsko gorje, Krušljevec - Presečno
HPD »MIV«, Varaždin
Milan Turkalj, 091/57-01-392,
turkaljmbg@gmail.com; hpdmiv@gmail.com;
www.hpdmiv.hr

6. - 7. 8. Tradicionalni uspon na Dinaru

Dinara
HPS, HPD »Dinara«, Knin i HPD »Sinjal 1831«, Kijevo
HPS 01/48-24-142, 01/48-23-624

7. 8. Obilazak šetnice »Po dragomu kraju«

Konjščina, Ivanščica
HPD »Gradina« Konjščina
Tomislav Zrinski 098/245-485,
Igor Kovinčić 091/46-52-583,
Alojz Kranjec 098/90-54-488

7. 8. Pješačenje oko Lokvarskog jezera

Okolica Lokvarskog jezera
PD »Špičunak«, Lokve
Vilim Novak, 091/25-28-104,
pdsPICUNAK@yahoo.com

12. 8. 3. Rokovski zalazak sunca

Obruč
PD »Pliš«, Klana
Gordan Grgurina, 098/460-471;
Miloš Raspor, 091/18-08-224; pd_plis@yahoo.com

13. - 15. 8. Zavjetno planinarsko hodočašće

Gospi od Rujna

Južni Velebit, Veliko Rujno
HPD »Stanko Kempny«, Zagreb
Tomislav Pavlin, 098/313-713, oblikukac@net.hr;
www.stankokempny.hr

15. 8. Obilježavanje 81. godišnjice izgradnje i otvorenja Rossijeve skloništa

Velebit, Rossijevo sklonište
PD »Kailaš«, Zagreb
Andrej Đapić, 095/822-02-98

15. 8. Pohod na svetište »Majke Božje«

Krasno
PD »Gromovača«, Otočac
Sanjica Plišić, 098/435-851

20. 8. Hodočašće Svetom Roku na Biokovu

Biokovo, Sveti Rok
HPD »Sveti Jure«, Zagvozd
Stjepan Roglić, stjepan.roglic1@st.t-com.hr

21. 8. Skradskim stazama do sv. Bernarda

Skrad - Skradski vrh - Zeleni vir
PD »Skradski vrh«, Skrad
Ivan Horaček, 091/59-80-707

28. 8. 4. susret planinara »Primorskim stazama«

Križišće - Kraljevica
PD »Dedomir«, Križišće
Ivan Mohač, 091/281-741;
Tanja Brnketa, 098/546-671

28. 8. 8. ljetni planinarski pohod Sesvete - Lipa

Medvednica
HPD »Lipa«, Sesvete
www.hpdlipa.hr

28. 8. Idemo na Ravnu goru

Ravna gora, Pusti duh
PD »Pusti duh«, Lepoglava
Damir Kužir, damir.kuzir@vz.t-com.hr

U rujnu 2. memorijalni pohod »Daninim stazama«

Javorova kosa
HPD »Pliva«, Zagreb
Antun Kruljac, 01/377-19-92;
Vesna Tisaj, 095/904-74-14, vtisaj@net.amis.hr;
www.hpdpliva.hr

3. 9. Planinarski kotlić

Ravna gora
PD »Ravna gora«, Varaždin
Nenad Kobal, 098/379-869

3. - 4. 9. Tragom zbjega lovinačkog kraja 1991.

Sv. Rok – Dušice – Sv. brdo – Libinje – Starigrad
PD »Željezničar«, Gospić
Tomislav Čanić, 098/96-10-042

4. 9. Učkarski sjam

Učka, pl. dom »Poklon«
PD »Opatija«, Opatija
Damir Barić, 099/680-94-92, pdopatija@yahoo.com

4. 9. 33. tradicionalni pohod na Kamene svate

Podsused - Kameni svati
PD »Susedgrad«, Zagreb

Nikola Sedmak, 098/355-446,
pdsusedgrad@yahoo.com;
http://webograd.tportal.hr/pd-susedgrad/

4. 9. Belečki planinarski put – Jesenski susret planinara pri pl. kući »Belečgrad«

Ivanščica
HPD »Belečgrad«, Belec
Stjepan Hanžek, 091/79-41-399;
Verica Havočić, 098/16-09-056

4. 9. Slet planinara Slavonije

Planinarski put »VRA Bljesak«, Novska
Slavonski planinarski savez
Davor Augustin, 098/285-004,
davor.augustin@gmail.com

4. 9. Tragom prvog izleta

Krndija
PD »Krndija«, Našice
Slavko Čolić, 091/57-57-943;
Branko Grubač, 091/55-69-865;
pd.krndija@gmail.com

4. 9. Učkarski sajam

Učka, pl. dom na Poklonu
PD »Opatija«, Opatija
Damir Barić, 099/68-09-492; pdopatija@yahoo.com

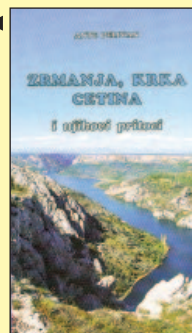
VODIČI ZA UPOZNAVANJE PRIRODNIH LJEPOTA U HRVATSKOJ

► Autor: Vlado Božić
bogato ilustriran vodič
format: 21x12,5 cm
tvrdi uvez
300 stranica
cijena: 210,00 kn
s popustom: 100,00 kn

**Narudžbom svih triju knjiga odobrava se dodatni popust
Cijena je ukupno 130,00 kn. Poštarina uračunata u cijenu!**

► Autor: Ante Pelivan
bogato ilustriran vodič
format: 21x12,5 cm
meki uvez
240 stranica
cijena: 60,00 kn
s popustom: 30,00 kn

„Ekološki glasnik“

Duga cesta III odvojak 12,
10412 Donja Lomnica
Tel: 01/6218 872
Fax: 01/6234-058
web:
www.ekoloski-glasnik.hr
e-mail:
ekoloski.glasnik@vip.hr

Tiskara

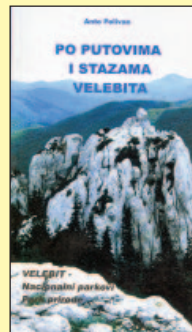
„Ekološki glasnik“

tisak knjiga i
časopisa vrhun-
ske kvalitete

posebni popust
za sva planinar-
ska društva

ekološki glasnik časopis o prirodi

► Autor: Ante Pelivan
bogato ilustriran vodič s
kartama
format: 21x12,5 cm
meki uvez
192 stranice
cijena: 60,00 kn
s popustom: 30,00 kn

PLANINARSKE KNJIGE!

Alan Čaplar
HRVATSKA
PLANINARSKA
OBILAZNICA

Hrvatski planinarski savez, 2010.
224 stranice, 21 × 15 cm, u boji

Vodič na sustavan način predstavlja sve važnije hrvatske vrhove i nezamjenjiv je planinarima koji obilaze Hrvatsku planinarsku obilaznicu. Sve kontrolne točke HPO predstavljene su na standardiziran način putem fotografije, opisa vrha i pristupa te drugim praktičnim podacima.

100 kn

Darko Berljak
VIŠE OD EVERESTA

Hrvatska ženska ekspedicija na vrh svijeta

Libricon i Hrvatski
planinarski savez, 2010.
256 stranica, 24 × 17 cm

Uzbudljiva i atraktivna knjiga vođe hrvatskih himalajskih ekspedicija svjedoči o najvećem hrvatskom planinarskom uspjehu – usponu članice Hrvatske ženske alpinističke ekspedicije »Everest 2009« na najviši vrh svijeta.

220 kn

Alan Čaplar
OSNOVE
PLANINARSTVA

priručnik za planinare

Hrvatski planinarski savez, 2003.
80 stranica, 17 × 12 cm, c/b

Sažeti planinarski priručnik, namijenjen za planinarske škole, zabavnim stilom pruža osnovna znanja o planinarstvu koja bi trebao imati svaki početnik, odnosno svatko tko odlazi u planine.

15 kn

Informacije i narudžbe:

HRVATSKI PLANINARSKI SAVEZ, Kozarčeva 22, 10000 Zagreb

tel. 01/48-23-624, tel./fax 01/48-24-142, www.plsavez.hr, hps@plsavez.hr